

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1712

Dubium V. Quod sit officium & quæ obligatio Confessarii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42433

tores vel per litteras, censetur facere per se-
ipsum; imò hoc est facilius, quàm adire per se-
ipsum, nec est periculum nisi remotum mani-
festationis.

§. 15. Quid facere debeat ille, qui habet re- 1698.
servata, & communicare debet, attamen Con-
fessarium non habet, qui possit absolvere à re-
servatis, habet *Busenb. n. 600. relatus*, potest-
que videri *Aversa q. 17. l. 9. accuratè referens*
sententias & Auctores.

DUBIUM V.

1699.

Quod sit officium & quæ obligatio Confessarii.

Resp. I. Munus Confessarii est absolvere
dispositum, & non alium; item curare re-
titudinem istius iudicii, præsertim quando
cœptum est; & reos juvare, ac monere, cum
prudencia tamen. Ratio primi, ne sit injurius
pœnitenti. Ratio secundi, ne fiat sacrilegus.
Ratio tertii est eadem; & quia debet curare, ut
absolutio sit efficax. *Unde resolves:*

I. Et si interdum utiliter differatur absolu-
tio, etiam ejus, qui potest licitè absolvi, id ta-
men raro, nec ferè nisi de pœnitentis consensu
faciendum, quia potest vergere in grave ejus
periculum vel damnum. *v. Dian p. 1. t. 4. R. 35.*

II. Absolvendus est qui adhæret sententiæ
probabili; quia est dispositus.

III. Moraliter ei constare debet de bona di-
spositione pœnitentis; aliàs absolvendo pec-
cabit mortaliter.

IV. Non licet absolvere, 1. Qui nullam præ-
bet materiam: qualis tamen non est, qui post
abso-

»absolutionem mox confitetur, cuius erat ob
 »litus. 2. Qui cum possit, non est paratus res-
 »tuere, & proximas peccandi occasiones fugere
 »vid. Nav. cap. 15. Suar. d. 32. f. 2. 3. Ignorantes
 »ea, quæ omnes scire tenentur, v. g. decem præ-
 »cepta, & quæ ad fructuosam confessionem
 »communione spectant: unde talis commu-
 »niter prius est instruendus, vel aliò mittendus
 »ad instructionem. v. suprà l. 2. t. 1. cap. 1.
 » V. Rudiores ordinariè iuvandi sunt, nisi sint
 »incapaces instructionis, vel ob pœnitentium
 »multitudinem fieri non possit, nec videatur
 »expedire, ut dimittantur; vel sint peregrini,
 »qui mox communicare & abire debeant, tunc
 »enim, si alioqui bonâ fide agunt, & temporis
 »angustia vel pœnitentium multitudo longum
 »examen vel instructionem non permittat,
 »sufficere aliquando integritatem formalem,
 »docet Lay l. 5. t. 6. cap. 13 n. 10. quâ scilicet au-
 »ditis aliquibus peccatis absolvatur, cum onere
 »redeundi ad confessionem plenioram.
 » VI. Si Confessarius notet pœnitentem igno-
 »rare aliqua necessaria ad hoc Sacramentum,
 »tenetur eum instruere, & admonere officii,
 »quantum fieri potest; v. g. si nesciat illa, quæ
 »necessitate mediæ sunt ad salutem necessaria,
 »debet ea docere: item obligatus ad ponen-
 »dum odium, ad restitutionem honoris, famæ
 »aut bonorum, aut ad occasionem peccatorum
 »tollendam, aut amovenda vel reparanda
 »scandala, aliave damna, quæ intulit; aut ad
 »corripicndos delinquentes, iuvandos indi-
 »gentes, ad denuncianda delicta, vel delinquen-
 »tes in præjudicium communitatis vel inno-
 »centium; & denique si quam censuram in-
 »cur-

currerit, &c. tenetur ea de re monere & hor-
tari ad satisfactionem, quam si recusent, nega-
re absolutionem, quia alioqui se ipsorum cri-
minum participem & sacrilegii reum faciet,
Aversa q 16 f 12.

VII. Tenetur monere eum, qui ex ignoran-
tia vincibili & mortaliter culpabili est in malo
statu, quia aliàs nec ipsi nec Sacramento con-
sulet, cum pœnitens sit indispositus. Si verò
ignorantia sit invincibilis, v. g. si bonâ fide te-
neat rem alienam, aut sit in matrimonio irri-
to, tenetur quidē monere & instituere, quando
speratur fructus, nec timentur incommoda
graviora: quæ si prudenter metuantur, aut
fructus non speretur, non tenetur, imò non
potest; (excipit *Lug. d. 22. n. 24.* nisi silentium
officiat bono communi) quia debet bonum
pœnitentis procurare, ac consequenter licitè
etiam suadet, ut secundum suam ignorantiam
operetur, v. g. *Cajæ*, ut reddat debitum *Titio*,
quem invincibiliter credit suum esse mari-
tum, cum non sit *vid. Sanch. l. 2. de mat. d. 38.* Nec
obstare, etiam si sit in præjudicium tertii parti-
cularis, ait, *Lug. & Tamb de exp. conf. l. 2. c. 4.* Hinc
si Confessor prævideat pœnitentem non resti-
tutum, si ipsi detegatur nullitas tituli, quem
pro se esse putet, non esse illi talem nullitatem
à Confessario non interrogato detegendam.
Quòd si tamen pœnitens ipse dubitet ac roget,
tenetur dicere veritatem, (quia tacere, esset
errorem approbare) prudenter tamen, non
plus dicendo, quàm rogatur, v. g. si roget *Ti-
tius*, an post votum simplex castitatis matri-
monium contractum valeat, possitque ac re-
neatur reddere debitum, respondeat, quòd
sic,

sic,

»sic, tacendo obligationem non petendi debiti
»v. *Lay. hic & Lug. l. c.*

» VIII. Quando Confessarii Principum, Prae-
»latorum, aliorumque Magnatum sciunt ipsos
»non satisfacere officio, v. g. circa collationem
»Beneficiorum, electionem ministrorum, sub-
»ditorum gubernationem, circa eleemosynas
»ex bonis Ecclesiasticis faciendas, &c. Regula-
»riter teneretur Confessarius monere poeniten-
»tem de sua obligatione: aliàs si absolvit, suis
»humeris peccata illa imponit, & cæcus coe-
»cum ducens ambo in foveam inferni cadunt.
»Ratio, quia in talibus rarò est ignorantia in-
»vincibilis: rarò item contingit, ut illa secum
»non adferant scandalum in subditis, æstimati-
»onibus illa licere; vel certè non afferant damnum
»commune: Si tamen videat ignorantiam esse
»invincibilem, neque ex illa sequi scandalum
»aut damnum commune; contra verò admo-
»nitionem fore in majus malum poenitentis,
»aut allaturam scandala vel incommoda, pot-
»est secundum paulò antè dicta, dissimulare, nisi
»interrogetur, *Lug. n. 37.*

» IX. Si etiam poenitens teneretur (licèt sub
»peccato mortali) ad aliquid adeo difficile, ut
»non crederetur tunc æquo animo accepturus,
»& alià vice melius suscepturus, posset prudens
»Confessor tunc illum relinquere in bona fide
»excusante à peccato, & monitionem differre
»in tempus opportunius, ne territus à confes-
»sione abstineat, graviusque detrimentum in-
»currat. *Tamb. c. 14. Lug. n. 27.*

» X. Minùs rectè dispositus excitandus est ad
»dolorem & propositum emendationis, pro-
»posità peccati sceditate, bonitate Dei, & periculo

eulo damnationis, &c. Item remedia oppor-
tuna præscribenda contra peccata futura.

Resp. II. Ut Confessarius licitè hoc Sacra-
mentum administret, debet esse in gratia, alio
qui peccabit mortaliter: Item debet esse talis,
ut per hoc non exponatur proximo periculo
peccandi mortaliter. Pars prior constat ex di-
ctis de Sac. in genere. An verò audiens plures
unâ quasi vice morali, tot numero peccata
committat, alii negant, ut *Rodr.* alii affirmant,
Bon. hîc. Pars posterior patet. Unde resolvitur
hic casus;

Confessor conscius sibi peccati mortalis,
tenetur, antequam audiat, vel saltem absolvat
pœnitentem, ipse confiteri, vel conteri de suo
peccato: Si tamen vocatus improvisò ad mo-
ribundum recolligere se tam subitò non pos-
sit ad contritionem eliciendam, (vel bonâ fi-
de putet se elicuisse) non peccat absolvendo
Præp. Lug. Tamb. l. 3. cap. 2. §. 3.

Resp. III. Si malè absolvit, committendo
defectum essentialem, v g. si non protulit for-
mam, vel absolvit à reservatis, vel non subdi-
tum, tenetur inducere ad repetendam confes-
sionem, si sine scandalo, infamia, fractione fi-
gilli, & nocumento suo possit: si minùs, non
tenetur. Si non absolvit à censura, potest ab
eadem (si, vel quando habuerit potestatem)
absolvere absentem *Bon. de cens. in communi d. 1. q. 3. p. 6. ex Suar. Fill. t. 11. c. 10. q. 6. Regin. Nav. Rodriq.*

Si non interrogavit sufficienter numerum,
speciem vel alias circumstantias, regulariter
ad nihil tenetur, nisi ad pœnitentiam agen-
dam: monere enim extra confessionem non
debet,

debet, cum iudicium sit finitum. Si tam
 redeat ad confessionem idem poenitens, d
 bet moneri de defectu commisso; quia ab
 qui hæc confessio non erit integra, cum qu
 dam non sit debite confessus.

Dixi, si non interrogavit: quia si positivè d
 non teneri confiteri numerum, species, d
 debet monere, si sine gravi scandalo & de
 mento potest; quia est causa, quod alter p
 ceptum grave (scilicet confitendi illa pe
 ra) violet. *Lugo d. 22. s. 3.*

Si neglexit monere de restitutione, n
 neat, si quidem comòdè potest, (vel in conf
 sione, vel extra: obtentâ prius ab ipso ven
 eâ verò negatâ, ad nihil ultrâ teneri de
 Tamb. cap. 8. ex Sanc. contra Suar.) quia te
 tur ex charitate: si non comòdè potest, d
 commendet. *Lay. l. 5. t. 6. c. 9. Henr. Suar. s. 1.*
Merc. in 3. p. q. 9. a. 1. Dian p. 3. t. 4. R. 87. Quo
 tamen (ex gravi seu mortali culpa, contra
 alterius,) dixisset, eum non teneri ad resti
 tionem, vel aliter (v. g. opinionem fall
 persuadendo) esset causa efficax, cur non
 stituat, vel aliunde detrimentum accipiat
 vel alius, tenetur ipsemet restituere, nisi
 neat tempestivè, priusquam poenitens fiat
 potens, quia actione suâ fuit injusta causa d
 omni. Si verò sine gravi culpa id fecit, tene
 nihilominus monere poenitentem, si comm
 dè potest; alioqui ipse obligabitur, sicut ca
 priore. Si non comòdè potest, excusabitur
 v. Suar. *Kon d. 8. dub. 17. Bon. Dia. to. 2. tr. 2. misse*
1. Lug. n. 61. & suprâ lib. 3. tr. 5. cap. 2. dub. 1. a
casu 12.

Quæres. Quæ & quantâ sit obligatio Co
 fessarii audiendi poenitentes. Rej

Resp. I. Quivis Sacerdos (etiam simplex, quando non est alius paratus) tenetur in extrema necessitate, v. g. in periculo mortis audire & absolvere volentem confiteri. Ratio est lex charitatis.

Resp. II. Parochus, & quivis Sacerdos curatus tenetur audire confessionem sui subditi, non tantum in casu necessitatis, aut præcepto confessionis urgente, sed etiam (saltem per se, vel alium) quoties pœnitens id rationabiliter petit; v. g. si sit in gravi aliqua difficultate spirituali, vel velit promereri Jubilæum, &c. quia tenetur ejus bonum spirituale promovere *Suar. Vasq. Lug. &c.* Si tamen nimis frequenter, vel intempestivè peteret, excusaretur, *Aversa. q. 16. s. 11.* Quod si etiam semel tantum vel bis negaret, aut differret, non peccaturum graviter; ob levitatem materiæ, docet *Suar.* contra Bon. admittitque, *Aversa l. c.* si non petat ex urgente occasione, v. g. solennis festi, &c.

Resp. III. Quotiescunque pœnitens ex mera devotione vult confiteri, Parochum teneri illum audire, contra *Sylv. Regin. &c.* docet *Azor. Suar. Kon. Bon. Molf. Lug. &c.* Sed rectè limitat, *Aversa. l. c.* si non adsint alii Confessarii delegati, & Parochus non legitimè impediat.

Resp. IV. Reliqui Sacerdotes per se loquendo, non tenentur audire confessiones; si tamen audire cœperint, tenentur absolvere, nisi quid obiter, neque possunt remittere ad alium, quia pœnitens eo ipso habet jus ad absolutionem, nec potest fructu & gratiâ Sacramenti privari, *Avers. l. c.*

A D D E N D A.

1700. **Q** 241. *Quid præterea notandum sit circa obligationes Confessarii. R. seqq. §. 1. Confessarius habet quadruplex munus: 1. est Minister vicè gerens Christi. 2. Est Judex. 3. Est Medicus. 4. Est Doctor: quæ omnia constant ex Tr. sess. 14. De Pœn. c. 2. 5. 6. & 7. In hoc quadrupli munere fundantur omnes obligationes Confessarii, qui enim munus aliquod in se suscipit obligatur ejus partes implere: hinc*
1701. §. 2. *Quia Confessarius est, 1. Minister vicè Christi gerens & immediatè concurrens ad gratiam, debet sollicitè, fideliter, reverenter & dignè ministrare hoc Sacramentum. 2. Quia est Judex, debet providere, ut confessio fiat rectè ac præsertim integre: Item tenetur scire quænam peccata sint mortalia quænam venialia quandonam specie vel numero distinguantur. Item dare vel negare absolutionem, prout peccator nitens est dispositus. Item injungere satisfactionem proportionatam. 3. Quia est Medicus, debet scire & suggerere media apta pro cavendis peccatis, præscribere pœnitentias medicinalis, dehortari à periculis relapsuum. Certè, inquit, S. Tho. Opusc. 65. De cautela in Confessione cum videamus Medicos corporum quotidie & legere libros physicales & medicinales corporum, in quibus docentur curare corpora moritura, magna stultitia est non legere libros Sanctorum medicinales animarum, in quibus docemur curare animas in æternum victuram: majus est damnum unius animæ quàm inenarrabilem corporum. 4. Quia est Doctor, debet instruere in rebus ad animam pertinentibus.*

§. 3. Plerasque obligationes illas exposui 1702.

in hoc l. 6. p. 1., nam à n. 54. dixi eum obligari ad formandam intentionem debitam pro conficiendo Sacramento. A n. 84. ad aliquam attentionem circa opus, quod agit. A n. 91. ad procurandum in se statum gratiæ. A n. 133. aliquando teneri ministrare Sacramentum. A n. 149. peccare, si simulet administrationem Sacramenti. A n. 122. etiam peccare, si extra necessitatem adhibeat materiam vel formam dubiam. A n. 137. si ministret indigno. A n. 104. etiam peccare, si in administratione Sacramenti, ubi agitur de valore, sequatur sententiam tantum probabilem relictâ ratione, nisi Ecclesia supplere possit & velit, uti ibidem à n. 111. exposui. Denique à n. 123. dixi non licere sine causa iterare formam Sacramenti. Quæ omnia etiam hîc applicari debent Ministro Sacramenti Pœnitentiæ. Plura autem, quæ facere debet prudens Confessarius, proponuntur in sequentibus: & universim hoc dici potest, quod teneatur scire & adhibere speciales industrias ac modos agendi cum diversis pœnitentibus, prout horum dispositio & necessitas postulat, id enim spectat ad executionem muneris, cujus obligationem Confessarius in se suscipit. An aliquando teneatur loco pœnitentis, qui non potest, denunciare aliquem, dicam n. 1958.

vide infra 1711

§. 4. Pœnitens reciproçæ obligationi non 1703.

satisfacit, 1. si piè & sanctè non disponat se ad susceptionem hujus Sacramenti. 2. Si per arrogantiam moneri non velit, aut monitus pervicaciter obmurmuret. 3. Si media emendationis suggesta non acceptet vel non exequatur. 4. Si sanis consiliis & doctrinæ per Confessarium

Q99 3

pro-

propositæ se non accommodet : quæ omnia pluribus explicabuntur in seqq.

1794. Q. 242. An Religiosi censi debeant apti confessionibus audiendis: & quis absolute censi debeat bonus Confessarius. R. §. 1. Jansenistæ negant Religiosos censi debere aptos, imprimis qui statim absolvunt, ideoque confessiones illas factas dicunt debere censi communiter sacrilegas: sed hoc damnavit *Alex. VIII.* secundum dicta n. 125. Deinde, quia nimis parvas pœnitentias injungunt, sed hoc etiam damnatum est ab eodem *Alex. VIII.* secundum dicta num. 1263. E contra pro Religiosis sunt hæc argumenta valentiora: 1. quia eorum doctrina plerumque est major & tutior, nam dant se magis & per Superiores attinentur ad sana dogmata. 2. Plerumque major est illorum virtus, cui ratione statûs & mediorem student impensibus. 3. Experientia docet directionem Religiosorum magis prodesse ad perfectionem & sanctitatem consequendam.

1795. §. 2. Ille est absolute bonus Confessarius & rectè implet munus suum, qui pœnitentem benignè excipit, patienter audit, prudenter instruit, suaviter arguit, prout tempus & necessitas exigit: quandoque timore concutit, semper spe erigit, continuo amore virtutis accendit.

1796. Q. 243. Quinam Confessarii mereantur nomen Jansenistarum, Rigoristarum, Laxorum, Benignorum. R. §. 1. Jansenistæ sunt, 1. qui defendunt aliquam ex 5. propositionibus in Jansenio damnatis. 2. Qui defendunt propositiones illas non contineri in libro qui dicitur, *Augustinus Jansenii.* 3. Qui sincerè, ex animo & absque
distin.

distinctione juris & facti nolunt subscribere formulario præscripto ab *Alex. VII.* & *Clemente XI.* ideoque non damnant 5. illas propositiones in sensu libri *Jansenii*, *Clemens* enim dicit Ecclesiæ illudi & hæresin silentio foveri, dum quis ipsam *Jansenii* doctrinam inerioribus abjicere & corde improbare detrectat. 4. Qui in administratione Sacramenti Pœnitentiæ aut directione fidelium utuntur regulis fundatis in aliqua ex 5. propositionibus in *Jansenio* damnatis, quales sunt, homo peccat etiam in hoc, quod aliter facere non potest. Confitendi sunt actus & motus de se graviter mali, si voluntarii sint, quamvis fiant sine ulla libertate indifferentiæ; &c. Ratio, cur omnes isti merito dicantur Jansenistæ, hæc est, quia secundum Breve *Innoc. XII.* Nuper, ad Episcopos Belgii datum 6. Febr. 1694. illi rectè dicuntur Jansenistæ, quos constat esse suspectos, quòd tenuerint aut teneant aliquam ex 5. propositionibus damnatis, atqui omnes illi manifestè suspecti sunt, quòd aliquam ex his propositionibus tenuerint imò & adhuc teneant: hinc speculativa istorum hominum Theologia est Jansenismus, moralis autem est Rigorismus in Jansenismo fundatus. De illis rectè scribit *Francol.* in Præfat. ad Clericum Rom. quòd soleant Patres jactare plurimum, pontifices æstimare parvi, recentiores Theologos nihili facere: Patribus, uti ab ipsis exponuntur, deferre obsequium verum; Pontificibus, simulatum; reliquis doctoribus, neutrum.

§. 2. Rigoristæ sunt, 1. qui sequuntur doctrinas alias ab Ecclesia ob nimium rigorem reprobatas, quales sunt multæ Bajanæ & pleræque ab *Alex. VIII.* damnatæ, v. g. hæ, Ignoran-

ria invincibilis juris naturæ non excusat à peccato formali. Non licet sequi opinionem vel inter probabiles probabilissimam. Satisfactio est præmittenda absolutioni. Per praxin mori absolventi ordo pœnitentiæ est inversus. Communicare non debet, qui necdum habet amorem Dei purissimum. Omnis actio humana quæ non est Dei dilectio, peccatum est. 2. Quæ sequuntur doctrinas, quamvis fortè necdum expressè damnatas, attamen indiscretas vel humanæ infirmitati non accommodatas, quales sunt, Absolvi non debent, qui ordinariè confitentur Religiosis, nisi totius anterioris vitæ confessiones repetant. Quoties quis relabitur, signum est antea caruisse vero dolore vel proposito, hinc debet priores confessiones repetere. Pœnitentiæ imponendæ sunt secundum rigorem antiquorum canonum. Etiam pro occultis peccatis pœnitentiæ publicæ sunt peragendæ. Semel fornicatus debet ad minimum per dies quadraginta jejunare. Etiam primâ vice confitens mortale ordinariè non est mox absolvens. Contritio debet esse dolor non tantum appetitivè sed etiam intensivè summus. Dispositus non est ad absolutionem, in quo amor Dei castus non prædominatur supra omnes alios affectus actuales & habituales. Est obligatio jejunandi etiam ante 21. annum, & tenentur etiam pueri, quantum possunt.

1708. §. 3. Laxi sunt, 1. qui sequuntur doctrinas ab Ecclesia ideo reprobatas, quia nimium favent libertati humanæ, quales sunt propositiones plurimæ ab *Alex. VII.* & *Inn. XI.* damnatæ, v. g. hæ, Peccata in confessione oblita non tenentur in sequente confessione exprimere.

Comē-

Comedere ob solam voluptatem non est peccatum. 2. Qui sequuntur doctrinas faventes libertati humanæ contra legem Dei vel Ecclesiæ, non nixas gravibus motivis ab autoritate vel ratione petitis, qualis est, Monachi cantantes in choro non tenentur ad jejunium.

§. 4. Benigni sunt, qui ex gravibus motivis petitis ab autoritate vel ratione sequuntur doctrinas faventes libertati, quales sunt: Extra materias Sacramentorum licitum est sequi opinionem minus probabilem & minus tutam. Attritio sufficit cum Sacramento. Qui aliquid fecit sine plena advertentia ad malitiam mortalem, non peccavit mortaliter. Post commissum mortale non est obligatio statim pœnitendi. Ex dictis, 1709.

Colliges 1. Jansenistas communiter esse Rigoristas, sed non semper contra: unde reprehendendi sunt illi, qui quem audiunt esse rigidum, statim vocant Jansenistam. 2. Eos immeritò dici Rigoristas, qui in administrandis Sacramentis, quantum possunt, tutiora & pœnitentibus utiliora sequuntur, quamvis difficiliora sint: id enim reprehendendum non est: unde sicuti est dicacitas popularis eos vocare scrupulosos, qui conantur exactè & perfectè vivere, ita dicacitas maligna est eos vocare Jansenistas aut Rigoristas, qui meliora & securiora fluadent, dummodo discretè fiat, & Sacramenta per hoc non reddantur fidelibus odiosa. 3. Aliquem posse esse Rigoristam in uno & laxum aut benignum in altero: dicendus autem erit simpliciter talis vel talis, ab illo, quod plerumque & ut plurimum sequitur. 1710.

Q. 244. *Quanam generatione observare debeat* 1711.

Q995

Con-

Confessarius in audiendis confessionibus. R. seqq. §. 1.
 Antequam incipiat audire, imploret gratiam Spiritus sancti, formetque intentionem absolvendi: & quia quandoque absolute, quandoque sub conditione debet absolvere, potest initio formare hoc modo; sic volo absolvere, sicuti exigit dispositio pœnitentis.

1712. §. 2. Jam auditurus, benedicat pœnitenti his verbis: *Dominus sit in corde tuo & in labiis tuis, ut bene confitearis peccata tua, in nomine Patris & Filii &c.* Si pœnitentem non noverit, conetur intelligere, quando ultimò sit confessus, nam id multùm juvat ad directionem & intelligendum statum conscientie: ordinariè autem non inquirat in ejus nomen, vel quis sit, nisi hoc necesse sit ad intelligendam speciem alicujus peccati, quod confitetur.

1713. §. 3. Recensentem peccata, si opus sit, juvet interrogando, secundùm dicenda à n. 1745. Si autem narret impertinentia, historias inutiles, domesticas querelas vel negotia, abrumpat dicendo opus non esse enarrare illas circumstantias, satis esse, si sic breviter dicat speciem & numerum, *ter injustè affecti uxorem gravibus contumeliis*, tacendo occasionem & causam contumeliarum. Quandoque sermonem aliò divertat, petendo an non hoc vel illud aliud peccatum fecerit. Si incipiat aliorum peccata detegere, statim moneat, ut de aliis taceat, ne detrahat, & pro se confiteatur. Si nimis crasse & minùs pudicè quædam peccata explicet, doceatur honestiùs ea eloqui, ne alià vice sibi & Confessario faciat scandalum.

1714. §. 4. Quando aliquid omittit, quod necessariò addi deberet, si ex scripto confiteatur,

Con

Confessarius statim interroget, ne postea memoriâ excidat, tum enim non est periculum eum turbandi: si autem de memoria confiteatur, putetque Confessarius se posse postea recordari, mente retineat circa quod præceptum sit, & expectet usque ad finem, ne interrumpendo confundat memoriam pœnitentis. Si tamen Confessarius per experientiam sciat se in fine solere oblivisci, & maximè si nimis multa interroganda cumularentur, præstat statim interrogare, quàm postea debere pœnitentem obligare ad molestiorem repetitionem omnium antedictorum: expedit tamen prius audire, quodnam peccatum dicere voluerit post illud, in quo non satis se explicabat, ut postea possit reduci ad cursum suæ narrationis, v. g. aliquis sic confitetur, *feci furta gravia, etiam die festo neglexi Missam*: dum audit hoc, *feci furta gravia*, permittat, ut incipiat dicere, *etiam die festo &c.* tumque suaviter interpellando petat, quoties fecerit grave furtum, & si dicat, v. g. *ter*: reducat illum ad filum narrationis, dicendo, jam perge, ubi incipiebas dicere, de die festo, sic enim redit ad ordinem narrandi peccata, prout ea inter examinandum mandârat memoriæ.

§. 5. Si pœnitens afferat aliquid enorme, 1715.
Confessarius caveat, ne ulla det signa admirationis vel indignationis, sic enim deterret à detegendis reliquis: & reprehensionem, si quæ necessaria sit, differat usque ad finem confessionis. Caveat etiam signa manuum vel pedum aliosque motus corporis, nam circumstantes colligere aut saltem suspicari possunt ad talia signa dici graviora delicta, sicque frangitur sigillum.

§. 6.

1716. §. 6. Specialiter tenetur cavere Confessarius, ne inter audiendas confessiones dormitet, distrahatur, aut omnino obliviscatur peccatorum, antequam injunxerit pœnitentiam, nam si omnino nihil percepisset de aliquo peccato, deberet statim interrogare, alioquin quod in fine futurum esset æquale dubium de omnibus, pœnitens teneretur omnia bis dicere, *Lugo, Dicast. Diana p. 3. t. 4. R. 109.* Si autem Confessarius aliquid de peccato intellexit, poterit in fine circa illud petere, uti jam dictum est. Quod si ex nota sibi conscientia pœnitentis possit præsumere id, quod non percepit, esse quid leve, nec possit sine turbatione vel molestia pœnitentis interrogare, potest tacere & absolvere, *Stoz l. 2. n. 88. Addit Gob. t. 7. n. 239.* si Confessarius per experientiam sciat aliquem non committere mortalia, & solere se accusare de mendaciis, posse absolvere, etsi ob distractionem non sit memor ullius peccati confessi, sed pro praxi debet aliquid in specie exprimi. Quod si absolutâ totâ confessione Confessarius nullius peccati sit memor, & moraliter certus sit non fuisse nisi venialia, jubeat repeti ultimum & absolvat.

1717. §. 7. Quando vis pœnitentiam imponere, non est opus te habere distinctam memoriam omnium auditorum, sed sufficit confusa notitia statûs pœnitentis, quæ in eo consistit, ut saltem memineris plura diversæ speciei mortalia esse dicta, eaque in numero satis frequenti. tum enim judicare potes hunc esse peccatorem solito graviolem, adeoque majore pœnitentiâ dignum, *Arr. d. 35. à n. 30. Illf. n. 152. Lohm.* Si tamen ita esses oblitus omnia, ut nequidem

con-

confusam peccatorum notitiam haberes, teneris per paucas interrogationes repetere cognitionem aliquam status conscientia pœnitentis, attamen cavendo, ne reddas confessionem odiosam & nimis gravem pœnitenti. E contra si jam imposueras pœnitentiam, non est necesse, ut quando absolvis, etiam confuse memineris peccatorum vel pœnitentia imposita, sed satis est recordari esse confessum & latum esse de eo iudicium, status enim pœnitentis erat recolendus tantum in ordine ad formandum de eo iudicium & ad taxandam pœnitentiam, quod jam antè factum est; neque Confessarius absolvit à peccatis distributive sumptis, sed collectivè ab omnibus simul, *Suar. Tann. d. 6. q. 7. n. 136. Arr. n. 15. & 28. Tamb. De conf. l. 3. c. 2. n. 8. Steph. t. 5. d. 5. n. 211. Illf. supra.*

§. 8. Magnus defectus est in pœnitentibus, 1718.
qui post enarrata peccata, dum Confessarius eos admonet, media se emendandi suggerit, præit in actus virtutum & doloris, sponte aliò distrahuntur, solliciti, ne fortè sint aliquid oblitati aut non satis expresserint, & nequidem satis advertunt, quæ pœnitentia injungatur: Et monendi sunt, magis laborandum esse de dolore præsentium & emendatione futurorum, quàm de nuda expressione præteritorum, dummodo antè se examinârint humano modo, & peccata sincerè edixerint, prout occurrebant conscientia: reliquum committant Deo, & attendant ad admonitionem, pœnitentiam, absolutionem à Confessario dandam.

§. 9. Etiam magnus defectus est in Confessariis, 1719.
qui nimis citò deproperant confessiones,
maxi-

maximè solliciti, ut multos audiant. Sapien-
ter Gerson p. 2. num. 32. De arte audiendi Con-
fess. confid. 3. ait, *Eligibilis est paucos audire com-
pletè, quàm multos imperfectè. . . . mallet namque
si curatus essem, multorum differre confessiones post
Pascha, etiam ubi quidam non redirent, quàm quod
cæcus cæcos seducerem dum pro verè absolutis ipsi non
rectè absoluti se gererent.* Et S. Xaverius, confite-
ntibus non festinatam sed diligentem navandam operam
censebat, monens ut præoptarent confessiones pauca
rite factas audire, quàm multas temerè properatas.
Tursellinus in vita l. 6. c. 17.

1720. §. 10. Dixi n. 652. non expedire, ut verba
absolutionis altè proferantur; & n. 653. dixi
an capite tecto vel detecto, & quo ritu ma-
nuum danda sit absolutio: Si autem pœnitens
non esset rite dispositus, non liceret verba ab-
solutionis proferre sine intentione absolvendi
ut dixi l. 6. p. 1. à n. 149. Itaque deberet signi-
ficare pœnitenti eum non absolvendum, ut
sciat se propter eadem peccata debere aliâ vi-
petere absolutionem; ut tamen circumstantes
non advertant negatam esse absolutionem, di-
cat submissè alia verba, v. g. *precaionem, Mis-
ereatur tui &c. Benedicat te Deus omnipotens Pater
& Filius &c.* formando crucis signum super
eum, hoc enim faciendo non simulat formaliter,
cùm non intendat decipere adstantes, sed
tantùm permittat eos decipi, intendit autem
bene precari & benedicere: Neque etiam pro-
priè simulat materialiter circa administratio-
nem Sacramenti, sed circa alia verba indiffe-
renter se habentia ad absolutionem. An autem
liceat sic agere, etiam inscio pœnitente, dicam
n. 1889. Id maximè cavendum, ne Confessio-
rius

rius pœnitentem, præsertim gravia confessum, è confessionali egredientem respiciat vel oculis prosequatur quasi nosse volens. Denique S. Xaverius suprâ monebat Confessarios, ut postea seipfos examinarent super confessiones auditas, ut quæcumque in alienis peccassent confessionibus, expiarent suis.

Q. 245. Quis modus & ordo sit servandus à Confessario, ut pœnitentem rectè disponat ad validam absolutionem. R. Dispositionem pro Baptismo tradit Trident. sess. 6. c. 8. potestque Pœnitentiæ accommodari, ad hanc enim requiritur ad minimum similis dispositio: sic autem habet: *Disponuntur ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud imprimis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo IESU, & dum peccatores se esse intelligentes, à divinâ justitiâ timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quæ ante Baptismum agi oportet: Denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam & servare divina mandata. Ex his verbis.*

Colliguntur seqq. 1. Ut Sacramentum Pœnitentiæ sit validum, prærequiruntur actus fidei & spei, uti pluribus declaratum est l. 2. à n. 14. Et horum actuum defectu multæ confessiones sunt invalidæ, quia multi accedunt, qui nihil sciunt de motivis fidei aut spei. 2. Specialiter

cre-

credere debet pœnitens remissionem peccatorum ex meritis Christi nobis fieri, ideoque eisdem Christi meritis eandem sperare. 3. Pœnitens debet incipere diligere Deum tanquam omnis justitiæ fontem: quibus verbis multum confirmatur sententia ad valorem Sacramenti prærequirens actum, qui sit amor saltem concupiscentiæ & positiva conversio ad Deum tanquam finem ultimum: ideoque ad prudentem Confessarium pertinebit, suggerere motiva alius dilectionis erga Deum, per quam absolvendus redeat ad illum, à quo se averterat peccatum, imò expedit suggerere motiva etiam perfectæ contritionis, ut tanto cum majori fructu suscipiatur Sacramentum. 4. Cùm Confessarius sæpe præire debeat in istos omnes actus, ante omnia necesse est, ut ipsemet distinctè noverit motiva fidei, spei, attritionis, contritionis, charitatis: formulas istorum actuum dedil. 2. à n. 153., quisque pro suo gustu facillè proponet similes.

1723. Q. 246. Quomodo pœnitens practicè disponi possit ad dolorem de peccatis. R. §. 1. Quamvis adulti ordinariè præsumi possint habere dolorem de peccatis, ideoque opus non sit de hoc rogare, uti notant *Lohn.* & alii cum *Ills.* n. 240. tamen expedit, ut Confessarius plerosque excitet ad dolorem & propositum, suggestis pro utroque motivis secundùm capacitatem pœnitentium: & quia non omnes eisdem motivis permoventur, debet Confessarius omnis generis motiva in promptu habere, & prout visum fuerit opportunum, jam hoc, jam illud proponere. Motiva autem illa sunt universim quatuor, *pœnæ*, quas peccata merentur; *præmia* & bona, quæ demerentur.

demerentur; *turpitude*, quam in se habent, infinita *Dei bonitas*, cui opponuntur. Audacibus proponenda sunt motiva pœnarum, timoris, justitiæ Dei: ingenuis motiva honestatis, quæ est in virtute: timidis motiva præmiorum & bonitatis Dei.

§. 2. Motiva, quæ magis particulatim suggereri possunt, per quæ pœnitentes tandem adducantur ad contritionem de mortalibus, sunt sequentia. 1. Unicum mortale detraxit angelos, creaturas perfectissimas, à summo cœlo ad ima tartari, sine spe redemptionis aut veniæ: quid tu non mereris homo vilissime post tot mortalia? 2. Mortale unicum ab Adamo prius innocente commissum induxit miseras omnes in Adamum totumque genus humanum: & tu putas te tot peccatorum pœnis non opprimendum? 3. Unicum mortale meretur omnes inferni pœnas: cogita earum magnitudinem, ac præcipuè æternitatem: minimum malum evadit intolerabile, si sit æternum. 4. Quodvis mortale occidit animam spiritualiter, quia tollit gratiam, quæ sola est vita animæ: si fugis mortem corporis, cur non magis animæ? hæc æquè irreparabilis est atque illa, nisi te præveniret miseratio Dei, qui justè negare posset, si niuis sæpe reperas; & certò negabit, si numerum tibi præfinitum impleveris, hinc time omne velut ultimum. 5. Mortale facit mancipium diaboli, cui se submittit peccans: Horres servitutem apud Turcas, hæc pejor est & miserior, quamvis non ita sentias. 6. Mortaliter peccans coram Deo vel de eo non dolens, est similis homini in faciem maledicenti alteri, qui ejus vitam haberet pendulam à filo, quod

1724.

NB

posset omni momento præscindere & in æternum barathrum devolvere: Quanta hæc est meritas! 7. Unicum mortale te privat omni jure ad cœlestem gloriam, reddit te indignum omnibus gratiis & donis: si tantopere fugi jacturam temporalium, cur non magis æternorum & spiritualium? 8. Omne mortale iterum crucifigit Christum, quia ponit causam, propter quam crucifixus est: propter solum mortale Christus affixus est Cruci & occisus, quia pro tanta malitia satisfacere non poterat nisi Deus ipse. 9. Deus Filium suum unigenitum mortem tradidit, ut tolleretur peccatum: hinc collige mortalitiam, quia plus odit peccatum, quam amat vitam Filii. 10. Mortale facit Christi sanguinem carere fructu, evacuari Passionem, merito contemni, gratias despici. 11. Mortale Deum ipsum destruit, quantum in se est, nam eo tollit rationem finis ultimi, quem ponit creatura, hanc complectens abjecto Deo. 12. Mortale est summè inhonestum & turpe in se, quia deordinat à prima Regula omnis honestatis quæ est sanctissima Dei voluntas; ideoque est damnabilis inobedientia & transgressio æternæ legis Dei. 13. Mortale est summa ingratitude contra Deum benefactorem, creatorem, redemptorem, conservatorem, ac etiam æternæ præmia offerentem. 14. Est summa injuria, quia honorem & gloriam per omnes actiones nostras Deo debitam suffuratur, & consecrat mundo, carni aut diabolo. 15. Est rebellio contra Deum, cujus se dominio vult subtrahere, imò cui hostilitatem indicit. 16. Est summa infania, cum sciatur in æternum perdetur corpus & animam, & tamen ametur. 17. Mortale

tale dæmoni tradit animam tuam, quam Pater æternus sibi adoptarat in filiam, Filius in sororem, Spiritus S. in sponsam. 18. Mortale inhonorat omnes perfectiones divinas, justitiam vindicativam, quam non timet humana temeritas: benignissimam misericordiam, quâ abutitur detestanda iniquitas: æternam beneficentiam, quam non agnoscit ingratiſſima creatura: integerrimam sanctitatem, cujus imaginem deturpat foedissima animæ macula: supremam potentiam, quam facit sibi servire ad ipsam Dei offensam & contemptum: immensitatem infinitam, peccando contra Deum in ejus præsentia & conspectu: sapientiam ineffabilem, cujus consilia, quantum in se est, evertit: summam majestatem, coram qua contremiscunt Seraphini, contra quam insurgit vilissimus terræ vermiculus: pulchritudinem amabilissimam, quam despicit præ foeda creatura: incomprehensibilem bonitatem, cui præfertur momentanea voluptas. 19. Times & amas Regem tuum, Dominum tuum, Patrem tuum; & merito, quia justi sunt; punire te possunt, si eos offendas; benefaciunt tibi; de se digni sunt non offendi sed amari, quia boni sunt. Et quid hi? quid creaturæ omnes respectu Dei? nemo tam Pater est, quam Deus. 20. Peccatum mortale est summum & unicum malum, quod Deo summè bono fieri potest. Conclude, quia mortale tibi est ita malum & damnosum; quia in se tam malum est & turpe; & maximè quia Deo summè bono est ita malum ac displicens, detestare illud & dole de illo ex toto corde, ac propone firmissimè nunquam illud posthac committere.

1725. §. 3. Prudentis Confessarii nunc est ex
 similibusque motivis unum vel plura propo-
 nere secundum necessitatem, capacitatem
 dispositionem pœnitentis, ut hunc adducatur
 dolorem etiam perfectum. Præter bonas sug-
 gerit etiam *Sporer* De pœn. à n. 244. *Prima*
 ex turpitudine peccati, pro honestis & ven-
 cundis. *Secunda* ex metu gehennæ, pro quibus
 libet, maximè timoratoribus. *Tertia* ex me-
 pœnarum, pro honestioribus, præsertim tem-
 pore morbi, infortunii, adversitatis. *Quarta*
 iterum ex metu pœnarum, pro sceleratis valde
 insipidis & insensatis, quas non exscribo, qui
 typo publico passim habentur.

1726. §. 4. Si pœnitens otium habeat & sit capa-
 considerationis, perpendat Dei in se bonita-
 tem & beneficentiam hoc modo. 1. Pater æter-
 nus ab æterno dilexit me, creavit in tempore
 ad imaginem suam & ad finem tam sublimem
 beatitudinis æternæ, tot donis naturæ & gra-
 tiæ dotavit, omnes creaturas, seipsum quoque
 imò & meipsum mihi dedit & reddidit, hæc
 nusque conservat & fovet. 2. Filius Dei pro me
 de cælo descendit, tanta passus, ex tantis mi-
 malis fuso suo sanguine redemit, eodem san-
 guine & corpore suo me pascit, fratrem me
 vult suum esse & regni sui cohæredem. 3. Spir-
 itus S. me in Baptismo sanctificavit, ad fidem &
 Ecclesiam veram præ tot aliis adduxit, innum-
 meris donis suis, illuminationibus, piis moti-
 bus dignatus est: & quot alia particularia, quot
 alia mihi incognita beneficia fecit Deus? An
 non hæc omnia sincerissimi amoris erga me
 sunt argumenta? Ita me amavit Deus, seipso
 beatus, mei non indigens. Et quid ego tanta
 boni-

bonitari, quid tanto amori rependi? Conferam hæc beneficia cum ingratitude mea, & videbo causam esse, cur meipsum accusem, detestor ingritudinem tantam cum intensissimo dolore. 4. Postquam meâ culpâ gratiam primam in Baptismo acceptam perdidit, non abiecit me benignissimus Deus, quamvis meritò potuisset, sed cum posset æternum damnare, spatium pœnitendi dedit, non semel sed sæpius: summâ misericordia & longanimitate expectavit me, ut redirem, invitavit promissis, allexit inspirationibus: verè mecum sincerè egit Deus & paternum in me amorem habuit, qui me sibi hostem perdere noluit sed sanare & salvare. Quid ego fecissem tali hosti meo? Quid facit hosti suo homo potens ulcisci? Non ita Deus. Concludam in Deo debere esse infinitam bonitatem, quæ illum ad sic parcendum & miserandum commoveat: dolebo itaque de tantæ bonitate offensa. 5. Quamvis Deus tanta mihi beneficia non contulisset, adhuc tamen dignissimus erat, quem non offenderem, nam in seipso essentialiter & eminentissimè continet omnem rationem omnis boni propter se amabilis & expetibilis, ita ut nulla sit in creaturis honestas, nulla pulchritudo vel jucunditas, nulla perfectio, bonitas, amabilitas, quæ modo infinite perfectiori non sit in Deo. Ipse est infinita Majestas, magnificentia, sapientia, justitia, misericordia, sanctitas, pulchritudo. Ipse est summa & infinita perfectio. Ipse summum & unum bonum est, nam nemo bonus nisi solus Deus. Itaque quamvis nec pœna timenda nec præmium sperandum esset; quamvis nulla nobis beneficia fecisset; quamvis quo-

Rrr 3

ad

ad corpus & animam essemus in nihilum redigendi, tamen Deus propter se & propter infinitas perfectiones suas dignissimus erat non offendi, sed à me omnibusque creaturis omnimodo possibili coli. Digna erat ejus Majestas quæ non contemneretur: digna justitia, quæ non irritaretur: digna omnipotentia, quæ non abuterer ad peccatum, digna pulchritudo, misericordia, bonitas, quæ semper amaretur. Deo igitur, quia tanto bono tantum malum feci & ita graviter displicui, ac propono cavere posthac.

1727. §. 5. Motiva, quibus pœnitens adduci potest ad dolorem de venialibus, sunt, 1. Omne veniale est malum pejus omni alio hujus mundi malo: hinc nec unico mendacio licitum esset omnia mundi mala avertere, nequidem omnes damnatos ab inferno liberare. 2. *Moyse* Deo gratissimus ob levem diffidentiam culpam exclusus est à terra promissionis: levis *Bethsamaritarum* curiositas cæde 70. virorum de populo & 50000. plebis; levis *Ozæ* imprudentia morte repentinâ; levis vanitas *Davidis* in numerando populo peste & morte 70000. est punita Anima, Dei sponsa, existens in gratia habens unicum veniale, non admitteretur ad conspectum Dei: imò post remissum veniale quoad culpam, debet pro illo pœnas sustinere in acerbissimo igne purgatorio. 3. Veniale non auferit quidem de se gratiam, attamen facit periculum & est occasio amittendi: Unicum veniale impedire potest seriem gratiarum actualium, quarum unâ deficiente homo damnabitur, alioqui salvandus. 4. Veniale tollit respectum Majestati divinæ debitum: venialiter peccant

cans non vult Deum tollere , attamen vult ei displicere : Dæmoni potius quàm Deo vult istâ actione placere. 5. Omne veniale est magna ingratitude, inobedientia, injuria contra Deum, cui gloriam suffuratur : est abusus divinæ omnipotentia: est aliqua aberratio seu deflexus à fine ultimo. 6. Deus odit veniale, & hoc debet esse satis homini , qui cogitat Deo æternum frui. Veniale Deo summè bono malum est , Deo summè digno semper & omni possibili modo amari, coli, honorari , displicet, & ideo detestandum est. Detestare igitur, dolere, proponere non committere impostum.

Q 247. *An communiter debeat judicari dispositus, qui confitetur aliquod mortale primâ vice commissum.* R. Negant Jansenistæ & Rigoristæ multi cum *Opstraedt* in Pastore bono p. 4. c. 6. §. 1. n. 4. ideoque inquiunt, absolutio dari non poterit, nisi fortè accideret casus miraculosæ conversionis aut esset articulus mortis , quod magis dicunt, si mortale sæpius repetitum confiteretur : 1. quia Christus ad hoc instituit Confessarios , ut disponerent peccatores ad pœnitentiam, hoc autem frustra fecisset, si illi communiter venirent bene dispositi. 2. Quia necessaria pœnitentis dispositio regulariter cognosci non potest, nisi ab effectu, qui est probata per experientiam vitæ emendatio. 3. Sic fuit usus primitivæ Ecclesiæ, in qua nemo absolvebatur, nisi qui multo tempore Sacerdotum operâ ad absolutionem esset præparatus. Sententia ista prorsus rejicienda est , quia praxis communis Ecclesiæ contraria est , nempe pœnitentem communiter rectè judicari dispositum & posse absolvi , qui primâ vicè confitetur aliquod

Rrr 4

morta-

mortale, nisi quid speciale obstet: Et hæc præca
est certissima regula operationis, secundum
dicta n. 1230. *Ad 1.* rationem in oppositum
nego Christum voluisse disponi poenitentes
quando inveniuntur sufficienter dispositi. *Ad*
2. Non prærequiritur emendatio, uti constat
dictis n. 1231. *Ad 3.* Causa differendi absolu
tionem in primitiva Ecclesia erat circa poeni
tentes, qui fidei myteria aut etiam modum
confitendi non satis sciebant, ideoque prius
instruendi erant, quod nunc communiter ne
cessarium non est.

¶ 1729. *Q. 248.* An frequens relapsus semper sit signum
quod antea defuerit dolor vel firmum propositum: Et
quænam universim sint signa veri doloris & propositi
R. Frequentem relapsum esse signum, quod
defuerit dolor aut propositum, tenent Janse
nistæ & Rigoristæ plurimi cum *Opstraedi* in Pe
store bono p. 4. c. 6. §. 3. sed certum est id non
esse universaliter verum:

1730. §. 1. Frequens relapsus est quandoque si
gnum, quod defuerit dolor aut propositum
nam rectè dicit *Lugo* d. 14. n. 160. Qui efficac
ter proponit & seriò rem aliquam, quam ali
unde moraliter implere potest, non ita facile
obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per
aliquod tempus perseverat, & difficilius vel
rarius cadit. Quod potissimum verum est, si
nova vehementior tentatio vel occasio pericu
losior non intervenerit.

1731. §. 2. Frequens relapsus non semper est si
gnum, quod defuerit dolor vel propositum.
Probatur, alioquin quoties poenitens relabere
tur, toties obligaretur ad repetendas omnes
priors confessiones tanquam invalidas, quod
est

est contra praxin & communem sensum fidelium: imò dum confitemur sola venialia, habemus dolorem & propositum, alioquin non auderemus petere absolutionem, & tamen moraliter certi sumus nos in ea frequenter relapsuros. Ratio à priori est, quia relapsus est tantum signum, quòd voluntas facta sit inconstans & jam sit immutata, quod facillimè fit, uti experimur, quamvis maximè seriò & sincerè aliquid voluerimus, ergo ex relapsu imprudenter colligitur, quòd voluntas antea defuerit. 2. Potest esse verus & prædominans amor Dei, quamvis statim pòst sequatur lapsus, uti patet in angelis & primis Parentibus; item in S. Petro, qui habuit sincerum & efficax propositum non negandi Christum, erat enim in gratia, quæ non stat cum voluntate peccandi, & tamen statim postea ad vocem ancillæ negavit. 3. Non est major obligatio vitandi peccata antiqua quàm nova, ad omnia enim debet se æqualiter extendere propositum, imò facilius est vitare nova quàm antiqua, quia consuetudo & habitus vitiosi magis impellunt ad antiqua, sed ex eo, quòd quis afferat nova, nemo prudenter judicat, quod defuerit dolor vel propositum in priore confessione, ergo nec ex eo, quòd afferat antiqua.

§. 3. Quamvis multi Patres, speciatim S. 1742.
Aug. & Greg. apud Volpiliæ Tom. 4. tr. 1. c. 2. a. 3.
 & 4. Item S. Bern. in meditat. c. 4. n. 3. *Alb. M.*
 in Paradiso animæ c. 39. videantur dicere, quòd relapsus sit signum, quòd præcedens pœnitentia non fuerit vera, tamen *Rayn. in Heter. Tom. 15. p. 1. f. 1. pu. 5.* rectè ostendit hanc non fuisse eorū mentem, sed tantum voluisse esse signum

inconstantis & mutatae voluntatis, ideoque hortabantur, ut per constantiam finalem in proposito securam redderemus nostram poenitentiam. Quotidie peccantibus, inquit S. Aug. ad Macedon. nunquam per poenitentiam venia denegetur. De util. poenit. c. 2. ait, Est quaedam poenitentia, quae quotidie agitur in Ecclesia pro peccatis venialibus: quod autem dicitur de venialibus, valet pariter de mortalibus, pro quibus facilius est dolor & propositum. S. Basilius apud Auctorem viae medicae pag. 297. ait, Non sumus Angeli sed homines, qui & cadimus & resurgimus, idque saepenumero eadem hora. Th. De Kempis De imitat. Christi l. 1. c. 22. n. 6. ait, O quanta fragilitas humana, quae semper prona est ad vitia! hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa: nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. S. Greg. Homil. 30. in Evang. In quorundam corda venit Deus & mansionem non facit, quia per compunctionem quidem Dei respectum percipiunt, sed tentationis tempore hoc ipsum, quo compuncti fuerant, obliviscuntur, sicque ad perpetranda peccata redeunt, ac si haec minime planxissent. Idem manifestè significat Rituale Romanum De Sacram. Poen. dicens, In peccata facile recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut saepe, puta semel in mense vel certis diebus solennibus confiteantur, & si expediat, communicent: ubi supponit, quamvis relabantur, rectè confiteri.

Objt. 1. Scriptura dicit, Ex fructibus eorum cognoscetis eos, ergo ubi fit relapsus, non fuit dolor efficax. R. Non fuit dolor efficax, inconstanter, n, constanter, c, sed n. requiri efficaciam constantem, sicuti enim gratia verè remittit peccatum, quamvis gratia saepe non sit con-

constans sed abjiciatur, ita dolor: relapsus autem non probat fictam fuisse voluntatem emendandi se, sed tantum probat esse mutatam.

Obji. 2. Secundum SS. PP. vera pœnitentia est, mala præterita plangere & plangenda iterum non committere, ergo ubi fit relapsus, non fuit vera pœnitentia. R. Ista est vera pœnitentia, necessaria ad Sacramentum, n, necessaria ad perseverantiam finalem, c. ant., ergo ubi fit relapsus, non fuit vera pœnitentia, necessaria ad Sacramentum, n, necessaria ad perseverantiam finalem, c. conseq. Patres enim verbis illis significant pœnitentiam, quâ perseveramus usque ad finem & tandem salvamur, non autem illam, quâ justificemur in Sacramento.

Inst. 1. Qui iterum committit fienda, ille secundum SS. PP. est potius irrisor quàm pœnitens. R. cum S. Th. 3. p. q. 84. a. 10. ad 4. Ille tantum est irrisor, qui dum pœnitet, committit fienda: quod autem aliquis postea peccet. . . . non excludit, quod prima pœnitentia vera fuerit, nunquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequentem, sicut enim verè currit, qui postea sedet, ita verè pœnituit, qui postea peccat. Simili prorsus modo loquuntur Magister l. 4. dist. 14. S. Bonav. in 4. dist. 14 p. 1. d. 4. Biel in 4. dist. 14 q. 3. aliique passim.

Inst. 2. Qui per duos dies caret febre tertiana, si die tertiâ in illam relabatur, non debet censeri fuisse liber ab illa, ergo etiam si aliquis per breve tempus non peccet si brevi pòst peccet, non debet censeri fuisse liber à voluntate peccandi. R. n. conseq. febris tertiana consistit in dispositione habituali causante in die tertiana novum accessum, voluntas peccandi non consistit

fitit

fistit in ejusmodi dispositione habituáli causante peccatum, sed in actuali volitione, quæ est peccatum: unde in hoc est similitudo, quod sicuti se habet febris causans novum accessum febrilem, ita suo modo se habeat habitus peccandi causans novum peccatum, sed in his est dissimilitudo, imprimis quod habitus peccandi sive inclinatio ad repetendum peccatum non sit ipsummet peccatum, deinde quod illi habitui peccandi possit resisti per liberam voluntatem non peccandi. Verbo, licet per pœnitentiam non tollatur habitus sive inclinatio ad peccatum, tamen per illam tollitur peccatum, quia pœnitentia est dispositio ad gratiam, quæ tollit peccatum.

Obj. 3. *Qui verè absolutus est, accipit gratiam, & cum ea omnes habitus supernaturales, qui non sunt otiosi, sed conferunt firmitatem, promptitudinem & delectationem in opere, quomodo ergo de illis, qui iterum statim relabuntur, judicabimus habere illos habitus? Ita Werlensis in Pseudopœn. c. 1. a. 3. n. 2. &.* Malè supponi, quod habitus supernaturales dent facillè posse, nam tantùm dant simpliciter posse, uti suppono ex Scholastica, hinc cum gratia & habitibus supernaturalibus manet prior inclinatio naturalis habituū vitiosorum.

1733. §. 4. Ut pœnitens prudenter judicetur habere sincerum dolorem & propositum, non est opus, ut credatur non relapsurus, quia propositum non consistit in hoc, quod pœnitens non sit amplius peccaturus, sed in eo, quod nunc habeat talem voluntatem non peccandi, ut cum ea, quamdiu permanebit, stare non possit voluntas peccandi, ut iterum dicam n. 1822. Hinc Gerson tr. 8. super Magnificat patit.

tit. 3. meritò reprehendit eos Confessarios, qui pœnitentem interrogant, *Credis tu, quòd postmodum nunquam cades in tale peccatum?* Respondet, inquit, *ego fragilis, formido lapsum, non tamen volo nunc nec eligo casum: de futuro misericordie Dei me commendo, deprecans, ut me custodiat à peccato. Quòd si ceciderit fragilitas mea, deprecor, adjiciat, ut resurgam.*

§. 5. Signa sufficientia sinceri doloris sunt, 1734.

1. Si pœnitens dicat se statim post peccatum, aut in concione, esse tactum dolore & statuisse confiteri. Item se diu proposuisse confiteri, & post multam luctam tandem resolvuisse. 2. Si agnoscat & dicat se esse magnum peccatorem, aut ab initio graviora peccata confiteatur, aut se jam accuset de peccatis antehac voluntariè omiffis. 3. si sponte veniat & confiteatur gravia & occulta peccata. 4. Si confiteatur sollicitè etiam numerum & minutas circumstantias conans facere, ut omnia bene intelligantur. 5. Si desideret magnam pœnitentiam, aut illam alacriter suscipiat: si suâ sponte proponat vitare occasiones, injurias aliis ultro condonet; desideret, ut complices peccati etiam convertantur, optet pati ad satisfaciendum Deo offenso; gaudeat se à Deo puniri, ut ei satisfaciat; dicat, malle se mori, quàm posthac ita peccare &c. Ratio horum omnium est, quia si debeat judicari, quòd confiteatur ex Dei motione, etiam debet judicari habere dolorem & propositum, Deus enim non moveret ad confitendum, si non daret prærequisita, atqui talis, debet judicari confiteri ex Dei motione, nisi aliud manifestè constat, incredibile enim est, quòd ex motivo naturali vellet se ita confundere, peccata

Gata

cata occultissima aperiendo & se offerendo ad quamvis pœnam pro satisfactione : neque hoc est à natura, quæ ista fugit, ergo est ex Dei motione. *Dixi*, nisi aliud manifestè constet, nam si nihilominus nollet restituere ablata, deserere occasiones proximas, adhibere media necessaria, aliunde constaret deesse dispositionem necessariam.

1735. §. 6. Aliquis putavit signum deficientis doloris esse, si pœnitens subrideat, dum ad confitendum accedit, sed rectè negat *J. Sanch.* in *Select.* d. 31. n. 8., qui enim est hilaris animi, communiter subridet in quibuscumque actionibus, etiam seriis.

1736. §. 7. Serio proposito obstant quandoque occulti pravi affectus, quos in anima sua retinent pœnitentes, & se habere experientur, si se coram Deo & in conscientia interrogent, v. g. an si occurrerent ordinariæ occasiones, non manerent parati hoc vel illud agere aut negligere, admittere injustum lucrum, redire ad consortia, pericula &c. Ut propositum sit serium, debet voluntas ab his esse actu aversa, ita ut si nunc adesset occasio repetendi ista, nullâ ratione admitterent illorum desiderium vel in eis complacentiam. Præterea, inquit *Corn. à Lapide* in *Epist. Jacobi* c. 2. v. 13. multi retinent principia politica vitiosa, v. g. injuriam talione vindicandam; duellum, si offeratur, acceptandum, ne honor perdat; in conviviis cui-libet ad æquales haustus respondendum &c. hæc nunquam deponunt, ne in confessione quidem : hinc ad explorandam dispositionem animi & propositum non peccandi de cætero potest aliquando interrogari, v. g. nobilis, qui se

se accusat de acceptato duello pro salvando honore suo, an, si iterum esset in eadem aut simili occasione, adhuc veller acceptare: item sartor vel alius mechanicus, qui confitetur se die festo serviliter laborasse, ne lucrum amitteret, an, si rediret similis occasio, iterum laboraret &c.

Q. 249. Quas sententias sequi debeat Confessarius. Et universim, an debeat potius esse benignus quam rigidus cum pœnitentibus. R. §. 1. Confessarius tenetur sequi eas sententias, quæ sunt, imprimis pro valore Sacramenti, uti constat ex dictis l. 6. p. 1. à n. 104. Deinde, quæ sunt pro majori utilitate pœnitentis, agit enim vices Christi, qui hoc Sacramentum instituit eo fine, ut proficit pœnitentibus. Præterea si possit, debet sequi tutiores, nam sine justa causa velle se aut pœnitentem exponere periculo erroris, quantumvis materialis, est imprudentia: unde si pœnitens ostendat se paratum ad sequendum id, quod est probabilius vel tutius, tenetur Confessarius, per se loquendo, eum dirigere secundum opiniones probabiliores & tutiores. Quomodo autem Confessarius possit aut debeat aliquando se accommodare opinioni pœnitentis, dixi l. 1. à n. 443. potestque videri *aversa* hic q. 16. f. 12. qui in omnibus consentit.

§. 2. Non potest universaliter determinari, utraque opiniones, benignæ an rigidæ, hic & nunc fructuosius teneantur, sed attendendum est ad circumstantias, prudentia enim dicat, ut utar probabili & minus rigida, ubi non videtur profutura rigidior: E contra ut utar rigidâ, ubi sine incommodo fieri potest, secundum jam dicta. Et præscindendo ab opinione rigidiorē vel

1737.

1738.

vel benigniore, si poenitens velit dirigi secundum opinionem suam probabilem, & Confessarius sit in opposita quamvis probabilior, Confessarius tenetur eum post audita peccata absolvere, ut ostendi l. 1. à n. 443. pro qua sententia *Vindex Gobati* ad prob. 26. nominatim & adductis locis refert 65. graves Authores, cum enim sit dispositus, positam confessionem habet jus ad absolutionem, ergo.

1739. §. 3. Rigidiore sententia non ideo semper sunt veriores, nam plurimae rigidae damnatae sunt inter Bajanas, & inter alias proscriptas ab *Alex. VIII.* damnatae autem ab *Alex. VII.* & *Innocent. XI.* non debent dici benignae sed laxae, secundum dicta à n. 1708.

1740. §. 4. Quamvis, per se loquendo, tutius & melius sit operari hoc, quod volunt rigidae sententiae, attamen periculosius est asserere obligationem operandi secundum rigidas, aut semper velle tanquam ex obligatione secundum has operari, ut dixi l. 1. n. 475. & pluribus evincit *Vindex Gob.* p. 1. obs. 4. à n. 10., sic sententia benigna dicit licere moderatè vinum bibere extra mensam in die jejunii, rigida dicit non licere, patet autem passim plura peccata oriri, si opinio rigida teneatur, quam si benigna, nam per benignam homines aliqui reddentur minùs boni sed nullus malus, E contra per rigidam aliqui reddentur meliores sed plurimi mali, quia spectatam fragilitate humanam, crebris occasionibus, proclivitate ad bibendum, plurimi bibent & legem existimatam transgredientur. Unde qui universaliter urgere volèr ubique sententias rigidas, ille se & alios exponet periculis proximis innumerorum peccato.

peccatorum, tenendum enim erit esse obligationem statim pœnitendi post peccatum: repetendas esse Horas canonicas, si cum distractione lectæ sint: peccari mortaliter, si in mortali recitentur Horæ; Similiter si die festo in mortali assistatur Missæ: confitendas esse omnes circumstantias aggravantes: peccatorē quantumcunque contritum teneri ante ministracionem cujusvis Sacramenti confiteri: dolorem sufficientem pro confessione debere esse non tantum prædominantem sed etiam diuturnum & intensissimum: tot dolores eliciendos, quot confiteris peccata: omnia opera faciendæ esse ex motivo charitatis erga Deum super omnia dilectum: conjuges debere abstinere ab usu Matrimonii diebus processionis, jejuniorum, Dominicis, Sabbatis, tribus noctibus ante Communionem &c. Et hoc est imponere iugum super cervices hominum, quod neque Patres nostri neque nos portare potuimus, Act. 15. suntque tales similes exploratoribus Num. 13. qui exaggerantes difficultatem vincendi gigantæum populum Palæstinæ, terruerunt Israëlitas & propè coniecissent in desperationem. Manifestum etiam est per talia religionem nostram reddi intolerabilem, & Sacramenta odiosissima: Hinc Gerson De vita spirit. p. 3. lect. 4. coroll. 10. ait. *Fit, ut per tales assertiones publicas nimis duras, generales & strictas, præsertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines à luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatius, immergantur.* Et quod pessimum est, Rigorismus ille semper crescit, uti rectè expendit Francol. in Cler. Rom. p. 2. d. 10. n. 25. sicque fit, ut Sacramenta paulatim reddantur moraliter impossibilia:

bilia: unde possumus sic argumentari, Christus instituit Sacramenta eâ intentione, ut à fidelibus pro omni tempore susciperentur, ergo noluit illa, quæ justè deterrent ab illis hoc tempore suscipiendis, atqui praxis Rigoristarum justè deterret ab illis hoc tempore suscipiendis, uti ex dictis patet, ergo.

1741. §. 5. In praxi debet Confessarius potius esse benignus quàm rigidus cum pœnitentibus, nam 1. Apost. ad Galatas 6. monet, *Fratres, etsi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris.* 2. Ostendit n. 1256. ex mente S. Chrys. S. Th. Gerson. Trist. & aliorum, facilius esse Deo rationem reddere de benignitate quàm de rigore. 3. Sapientissimi viri quos refert *Francol. De discipl. pœn. toto l. 3.*, inter quos sunt SS. *Anton. De Padua, Raym. De Pennaf. Th. Scot. Nic. Tolentinas, Capistranus*, &c. fuerunt benignissimi. *B. Humbertus Dominicanorum Generalis*, quem *Bzovius* ad annum 1274. à sanctitate & prudentia plurimum commendat, in glossa prologi constit. sui Ordinis litt. I. dicit, quòd fructus animarum impediri soleat per nimiam austeritatem in consiliis & opinionibus, terrentur enim ex hoc homines in tantum, ut salutem negligant: idcirco relaxanda est, quantum fieri potest, austeritas, & agendum est benignè cum hominibus, quia sic melius trahuntur ad salutem, cum sententiæ mitiores tenentur. Hæc referunt & approbant ex eodem Ordine *Nider* in *Consol. timoratz consc. c. 11.* & *Mercorus* p. 3. a. 9. Similiter *S. Greg. Naz. orat. 26.* circa finem hortatur Sacerdotem, ut cum pœnitente leniter & humanè agat, neque ut durus & rigidus Me-

dicit,

dicus. Similiter S. Petrus Damiani serm. 58. Confessarius habeat in voluntate compati, & nitatur aliquid detrudere severitati, imitans dulcedinem Domini. S. Odilo Abbas fuit in Sacramento Pœnitentiæ administrando summè mansuetus, & se ideo reprehendentibus dicebat, Etiam si damnandus sim, malo tamen de divina misericordia quàm ex duritia & crudelitate damnari. Ribaden. in Flore SS. p. 2. die 1. Januarii. Petrus Blesensis l. De pœn. & satisf. sub finem ait, Christus peccatorem blandè suscipit, tu peccator quàm præsumptione eum despicias & repellis? vis sub certis finibus limitare misericordiam Dei, cujus misericordiæ non est finis: paterfamilias largus est, & avarus est dispensator. Quid scis, si jam lachrymis & contritione mundatus est? liberatus est fortè ipso proposito confitendi. 4. Leges tam Canonice quàm Civiles volunt in dubiis benigniora esse sequenda, uti retuli l. 1. n. 596. & 826. quia nempe id convenit bono communi ad impedienda peccata, L. 18. ff. De legibus, Benignius leges interpretandæ sunt, quò voluntas earum conservetur. Idem passim consulunt SS. PP. & Doctores, S. Antonin. 1. p. summæ tit. 13. c. 20. de consc. Reg. 7. Inter duram & benignam circa præcepta sententiam, benigna est potius cæteris paribus interpretatio facienda. S. Bernard. Senens. Tom. 1. fer. 2. post Dominic Quinquag. serm. 3. a. 2. c. 1. in fine, Secundum Scotum & Hostiensem, quando sunt diversa jura & opiniones, quæ tamen non sunt contra Deum & bonos mores, cæteris paribus humanior præferenda est. Scriptura ipsa Ezech. 34. v. 4. impropertat istis severis Pastoribus populi, Cum austeritate imperabatis eis. Ratio autem est, quia severitas confidentiam impedit, & facit, ut pœnitens multa reticeat, potius vo-

lens conscientiam vulneratam retinere, quam Confessarii acerbiter sustinere. Speciatim benignè agendum esse cum omni peccatore eique disposito statim dandam esse absolutionem, dicunt *Nav. Med. Lop. Tol. Polanc. Sayr. Grass. Suar. Rodriq. Côn. Regin. Laym. Bonac. Lug. Candid. Jo. à S. Th. Avers. Mald. Merc. Sylv. Ysamb. Abell.* quorum locos & verba refert *Francol. De Discip. pœn. l. 3. c. 7.* Intellige ordinariè propter dicenda à n. 1764.

Obji. 1. Deus non recepit *Adamum & Evam* in gratiam, nisi post fletus & labores plurimum sæculorum: Nec *Achabum* 3. Reg. 21. 27. nisi postquam operuit cilicio carnem suam jejunavitque & dormivit in sacco: Nec *Ninivitas* Jonæ 3. 6. nisi postquam etiam Rex indutus est sacco & sedit in cinere. Hoc innuit *Apostolus* ad *Hebr. 6.* Impossibile, id est, valde difficile esse eos renovari ad pœnitentiam, qui post *Baptismum* lapsi sunt: Hinc *Trid. sess. 14. c. 2.* ait, *Per Sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris fletibus & laboribus, divinâ id exigente justitiâ, pervenire nequaquam possumus.* Similiter loquuntur *SS. PP. B. 1.* Si argumentum valet, ergo qui post *Baptismum* incidit in primum peccatum cogitationis, non potest statim absolvi: Item non erit satis, sincerè dolere, confiteri & per *Indulgentias* satisfacere pro pœnis, quod est contra commune iudicium *Ecclesiæ.* & illud *Ezech. 33. v. 12.* *Impietas impij non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.* Aliter quoque factum est in *David,* *Petro,* filio prodigo & aliis innumeris. *B. 2.* *Adam,* testibus *August. Iren. Tertull.* apud *Suar. De opere 6. dierum l. 4. c. 9. n. 8.* statim aut paulò post justificatus est: Similiter *Achabo & Ni-*

niri.

nivitis statim condonata est culpa. *Apostolus secundum S. Chryf. S. Ambr. S. Th. 3 p. q. 84. a. 10.* ad 1. tantum vult peccatorem non posse renovari per iterationem Baptismi. *Trid. & SS PP.* tantum dicunt sine istis non posse perveniri ad plenam condonationem culpæ & pœnæ. Et speciatim Patres communiter pro concione dabant admonitiones ad perpetuam pœnitentiam, non volentes esse de necessitate Sacramenti, sed de utilitate fidelium.

Instabis 1. SS. Th. De Villa-nova, Carolus Borrom. Salesius, Xaverius tenuerunt rigorem in Sacramento pœnitentiæ. R. Tenuerunt, ubi circumstantiæ suadebant: de cætero discretam eorum benignitatem legere potes apud Francof. d. 8. in Cler. Rom.

Inst. 2. Quid Ecclesiam Domini hodie perdit, nisi Confessariorum & Pastorum blandiens adulatio, leniens demulcensque assentatio? inquit S. Th. De Villa-nova fer. 6. post Domin. 4. Quadrag. R. Ibidem explicat, de quibus loquatur: Hæc, inquit, contra quosdam Confessarios nostri temporis piè impios & impiè pios dicta sint, qui ne confitentem aliquantisper contristent, illum in sua nequitia manere permittunt: At quantum melius esset ad modicum contristare, quam æternum damnare? Loquitur ergo de illis, qui ex respectu humano tacent & quærunt placere pœnitentibus, non arguentes quando & quomodo deberent.

Obj. 2. Benignitas illa non est secundum antiquos canones. R. Canones antiqui, saltem aliqui, non erant præcepta, sed directiones: nec erant omnes pro tota Ecclesia, nec pro semper, uti constat ex dictis à n. 1254. Sicuti medicine in arte determinatæ, non omnibus competunt sed variandæ

variandæ sunt secundum arbitrium Medici, non propriam voluntatem sequentis sed scientiam medicinæ, ita poenæ satisfactoriæ in Canone determinatæ non competunt omnibus, sed variandæ sunt secundum arbitrium Sacerdotis divino instinctu regulatum, S. Th. in supplem. q. 18. a. 4. Et Hugo de S. Victore L. 2. De Sacram. p. 2. c. 12. Etiam si aliis temporibus aliquando non ita fuisse, & nunc aliter esse, quàm fuit, demonstraretur, non tamen cogitare debemus, quasi levitate aliqua factum sit, ut nunc aliter teneatur & aliter institutum sit, quàm fuit, sed quòd tunc oportebat & ita salubre fuit, ut sic teneretur & sic juberetur, nunc autem alia esse tempora, & aliud esse congruum sit necessarium saluti humanæ. Videri potest etiam Francol. p. 2. d. 7. in Cler. Rom.

Inst. Saltem consuli deberent Concilia, SS. PP. & Antiquitas, nec esset procedendum ex opinionationibus recentium Theologorum. Re. Hoc solum esse l. 1. à n. 461. ubi ostendi non posse ex Conciliis & PP. resolvi omnes casus, uti doctè ostendit etiam *Abelly* in defensione recentium Casistarum, cujus compendium tradit *Francol.* De Discipl. poenit. l. 3. c. 7. §. 25. nam SS. PP. ordinariè tantùm in genere loquuntur, v. g. in genere reprehendunt choreas: è contrà sæpe opus est, cum Recentioribus considerare objecta secundùm naturam suam, item secundùm varias circumstantias, quibus hîc & nunc substant, nam nemo dicet, nunquam licitum esse saltare, ergo utiliter & necessariò consulendi sunt recentes Theologi bene distinguentes ista. Contra illos, qui ad sola antiqua attendunt, rectè dicit *Ludov. Granat.* l. 2. Ducis peccat. p. 2. *In æstimandis rebus non semper ad antiquitatem est respiciendum, multa namque....*

que. quæ optima, non ita pridem inventa sunt:
Hinc non omne, quod antiquum est, eâ solâ ra-
tione est optimum.

Obj. 3. Qui sequitur benignas opiniones, 1743.
non sequitur tutiores, ergo exponit Sacramen-
tum periculo nullitatis. R. n. conseq. quando
enim Confessarius prudenter judicat pœni-
tentem esse rite dispositum, certum est posse
absolvi, & sic absolvunt viri sanctissimi & pru-
dentissimi; estque illa praxis Ecclesiæ, quæ fa-
cit certitudinem moralem.

Obj. 4. Illa praxis benigna facit, ut pœni-
tentes hîc non satisfaciunt pro pœnis pecca-
torum, longè diutiùs ardeant in Purgatorio.
R. n. aff. nam apud benignos sæpius suscipiun-
tur Sacramenta, & cum illis sæpius obtinentur
Indulgentiæ, hæc autem sunt media meliora &
certiora satisfaciendi pro pœnis.

Inst. 1. Saltem ista praxis benignior facit, ut
opera pœnitentiæ, quibus hîc majus meritum
& major in cœlo gloria responderet, multùm
negligantur. R. Merita illa compensantur per
majores gratias ex opere operato causatas per
frequentiora Sacramenta, gratis autem illis
majoribus respondebit major gloria. Adde,
quòd plures jam ad pœnitentiam adducantur
& salventur, qui rigore olim deterriti mane-
bant impœnitentes aut desperabant, uti testan-
tur Concilia apud *Francol.* in *Cler. Rom.* p. 2.
d. 11. n. 5.

Inst. 2. Utiliorem fuisse rigorem, probavit
experientia, nam tum minùs dominabantur
scelera in Clero & populo. R. Oppositum evi-
denter ostendit *Francol.* à n. 8. quamvis enim
rigor fori externi, quo etiam inviti astringi-
mur,

mur, sæpe profit, non ita rigor fori interni, quod fideles subterfugere possunt, & ad quod soli voluntarii accedunt. Ex dictis,

1744. *Colliges.* Rigorem sic esse temperandum, ut non degeneret in laxitatem, uti etiam notavi l. 1. n. 510. Rectè S. Bonav. Tom. 7. l. 2. comp. Theol. verit. c. 52. Cavenda est conscientia nimis larga & nimis stricta, nam prima generat præsumptionem, secunda desperationem: item prima dicit sæpe malum bonum, secunda è contra bonum malum: item prima sæpe salvat damnandum, secunda è contra damnat salvandum.

1745. Q. 250. Quid notandum sit circa obligationem & modum interrogandi pœnitentem. Bz. seqq. §. 1. Confessarius tenetur aliquando interrogare pœnitentem, Mag. S. Th. Nav. Suar. Aversa q. 16. s. 11. Tann. d. 6. q. 7. n. 95. Sto2 l. 2. n. 101. & alii communissimè contra Med. Sot. Henric. Vasq. Sa, qui putant non teneri interrogare eum, qui se examinavit, nisi quando cederet in detrimentum tertii; quod etiam Lohm. putat probabile; sed puto esse improbabile, & Castrop. pu. 19. §. 2. n. 3. meritò dicit oppositum sibi esse certum, nam Cap. Omnis 12. De pœn. & remiss. dicitur, Sacerdos sit discretus &c. diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati. Idem probat ex variis Conc. Tann. n. 96. Ratio autem est clara, quia Confessarius, 1. est Judex, ergo debet cognoscere causam sive peccata omnia, quæ pœnitens tenetur ejus sententiæ subijcere, sæpe autem, si non interroget & adjuvet, non cognoscer omnia, quia pœnitens nescit explicare species nec addere numerum, ergo. 2. Est Doctor, ergo tenetur etiam hinc pœnitentem instruere, ut prout obligatur, peccata enarret: 3. Est

3. Est Minister Sacramenti & vices agens Christi, ergo debet procurare, quantum moraliter potest, imprimis ut ponatur integritas materialis Sacramenti, quam Christus requisivit: Deinde ut satisfiat juri quod habet Deus offensus, ut si remittere debeat omnia peccata, etiam omnia, prout præcipit, exponantur. Hinc Gerson tr. 8. super Magnificat partit. 2. postquam reprehendit eos, qui nimirum interrogant, etiam eos carpit, qui nihil, sed dicunt, *Nihil interrogabo, scit peccata sua, dicat illa, si vult*: Sic dimittit inscios, sic verecundos latere facit in peccatis suis, non utens clave scientiæ, quæ data est ad aperiendum, cum discretionem tamen, secretas animæ plagas. Concludit Rayn. in Heter. Tom. 16. l. 1. p. 9. n. 1. & 2. non debere Confessarium adeo emungere pœnitentem, ut eliciat sanguinem, attamen teneri interrogando juvare, ut integram faciat confessionem.

§. 2. Quisquis sit, qui deficit in confitendo 1746. integre, est interrogandus, nec ibi habendus respectus personarum, quia Christus, inquit Gob. t. 7. n. 5 & 6. non condidit pro Principum vel Magnatum confessionibus peculiarem Theologiam, sed voluit eos eadem lege teneri. Gerson p. 2. num. 32. in Opusc. De arte audiendi confess. conf. 20. ait, *Sentiat alius, quod voluerit, ego coram Deo testor, me plures talibus remediis induxisse ad confessionem, qui fatebantur nunquam, etiam in articulo mortis fuisse talia dicturos cuicunque: laudabant tamen Deum totis visceribus gratias agentes, quod ita se aperuerunt.*

§. 3. Non teneris interrogare, si scias pœnitentem scire, quid requiratur ad validam confessionem, Burgh. cent. 2. cas. 17. & alii. Consequenter

quenter Religiosi, Clerici aliique præcipuè in Theologia versati non sunt faciliè interrogandi, nisi manifestum sit omitti vel non satis discerni aliquid necessarium: & si fortè vir ejusmodi doctus, qui in aliis peccatis addit circumstantias & numerum, in uno aliquo ea omittat, communiter præsumi potest, quòd vel committens ad talem circumstantiam non advertit, vel non sciat numerum, vel saltem non apprehenderit ut mortale. Aliud est, si omnia promiscuè sine circumstantia & numero diceret, aut si aliunde esset vehemens præsumptio, quod ex inadvertentia vel ignorantia omitteret aliquid necessarium, tum enim esset interrogandus, *Lohner*. Et quamvis non judicetur esse absolutè opus, tamen sæpe utile est interrogari, imprimis eos, qui necdum sciunt integre confiteri, ut discant, si fortè aliâ vice talem malitiam contrahant: Deinde illos, qui suo tempore confessiones audituri sunt, ut discant alios confessuros aptè interrogare.

1748. §. 4. *Docent Suar. Vasq. Burgh. supra Illf. n. 125.* Confessarium non teneri interrogare, quando advertit pœnitentem, qui noverat se examinare, adhibuisse ad hoc moralem diligentiam. Addunt *Lugo d. 16. à n. 589. Tamb. De Meth. conf. l. 3. c. 9. n. 10. Illf. n. 120.* Confessarium non teneri exactiùs interrogare, quam pœnitens teneatur se examinare, id est, non nisi more humano, ne odiosum reddatur Sacramentum, præceptum enim Confessionis materialiter integræ non obligat, ubi integritas haberi non potest sine gravi molestia, & in casu, quo confessio redderetur odiosa, hinc dicunt *Lug. Gob. Lohn.* non valere illam confessionem.

quentiam, si hoc vel illud interrogarem, distinctius intelligerem hoc peccatum, ergo tenor interrogare, uti etiam non valet secundum *Ills.*, si hic homo adhuc unâ horâ se examinaret, cognosceret plura peccata, ergo ad hoc tenetur: multæ enim causæ excusant ab exactiore cura: sed cavendum, ne potius absterreat respectus humanus quàm prudens timor reddendi Sacramentum odiosum.

§. 5. Cautè procedendum in peccatis carnalibus, ut non instruat pœnitentem ad peccandum, inquit *S. Th.* Opusc. 65. De cautela in Confess. Item ne Confessarius ipse, maxime si adhuc juvenis sit, scandalum pariat, vel de seipso suspicionem faciat, inquit *Gob.* Ubi autem opus, utatur verbis honestis. Si pœnitens neget cogitationes, plerumque opus non est interrogare de operibus, nisi apud rudes, qui putant cogitationes non esse peccata. Si fateantur cogitationes, interrogari possunt de desideriis, & an non saltem voluissent peccare, si potuissent vel fuissent ausi. Tum de colloquiis turpibus, aspectibus, tactibus, quos si fateantur, querendum, an non fortè aliquid adhuc pejus fecerint: si enim sic non interrogentur, sæpe tacebunt, credentes satis esse, quòd in genere aliquid dixerint vel dederint occasionem interrogandi. Quoad confessiones juvenularum mulierum monet *S. Th.* suprâ, ut Sacerdos non immoretur inquirendo motus membrorum & usus, quia ubi talis esca jacet, antiqui hostis stimuli non desunt ad tentandum. Regulariter puellam confitentem lapsum non interroget de circumstantia virginitatis, quia probabile est non mutare speciem: nec confitentem incestum interroget, in quo gradu fuerit,

rit,

rit, nam rarè est in primo, & probabile est alio non differre specie: nec facile interroget conjuges de debito conjugali, sed si prudenter suspicetur, quòd illud deneget, quærat, an inter se sint unanimes, si maritus est, an fidem seruet uxori; si uxor, an marito præstet obedientiam, & si Rei sint, sic facile erumpet. Præstat, inquit Cón., aliquando Sacerdotem minùs perfectè peccatum intelligere, quàm sibi vel illi aliquod scandalum causare. Et Angel. ait, Confiteatur mulier se cognitam extra vas debitum, non quære, in quo ergo loco vel quomodo, tales enim sunt potius contaminatores quàm Confessores, qui talia quærunt: excipe, nisi præsumi posset sodomia: vide Dianam p. 3. t. 4. R. 99.

1750. §. 6. Discretè interrogandum, non quidquid possibile, sed quod probabile est poenitentem fecisse. Hinc interrogandum convenienter ad cujusque statum, sexum, ætatem, naturam, negotiationem &c. ideoque minùs interrogandus æger, quàm sanus, ne nimium fatigetur: magis rusticus quàm civis, quia rudiores minùs sciunt confiteri: magis, qui à longo, quàm qui à parvo tempore est confessus, aut qui plura, quàm qui pauciora solet afferre, quia hic faciliùs recordatur. Ordinariè interrogari potest poenitens rudior, 1. Quando ultimò fit confessus. 2. An nihil omiserit in prioribus confessionibus 3. An poenitentiam expleverit. 4. An vivat in odio, occasione peccandi, retentione alienorum. Et universim reflectere debet Confessarius in quovis ferme peccato peccari posse octo modis, qui speciem diversam habent: 1. Cogitatione morosâ, se delectando in illo. 2. Desiderio illud committendi, saltem si potuisset vel ausus fuisset. 3. Actu ipso,

com-

committendo. 4. Verbis vel aliis signis dando occasionem scandali circa tale peccatum. 5. Positivè inducendo alium ad peccatum. 6. Cooperando. 7. Non impediendo, cum posses. 8. Approbando seu laudando factum ab alio.

§. 7. Confessarius potest, per se loquendo, 1751.
 præsumere, quod pœnitens apprehenderit obiectum, sicuti secundum se malum est, proinde opus non erit interrogare, quâ mente vel cum qua conscientia fecerit, *Laym. Gob. t. 7. n. 337.* Sæpe tamen ex circumstantiis personæ potest aliud præsumi, uti si homo aliàs innocens dicat se habuisse delectationem in venerea cogitatione, est interrogandus, an voluntariè, an malitiam advertens: è contrâ si assuetus veneris diceret se quærivisse delectationem sensibilem, interrogandus esset, an non advertisset saltem periculum consensûs in veneram. Et in ejusmodi casibus rectè negat *Sanch. De Matr. l. 7. d. 14. n. 15.* sufficere, si Confessarius nitatur solis præsumptionibus, præsertim ex verbis, quando potest faciliè interrogando habere certitudinem. An Confessarius, si v. g. Sacerdos confiteatur se peccasse contra castitatem, debeat interrogare, fueritne memor sui statûs vel voti, dictum est in l. 5. n. 55.

§. 8. Episcopi Belgii Bruxellis congregati in 1752.
 Decreto ad suos 23. Apr. 1697. Sapienter monent: *Complicum nomina Confessarius non inquirat, nequidem sub prætextu, quod velit aut possit eis prodesse non obesse: multò minus confessione pœnitentis abutatur ad instituendam complicis denunciationem vel accusationem, neque hoc committat, ut ad complicis Superiores scribantur litteræ anonymæ, multò minus à se subscriptæ: nec denique faciat quicquam,*
 unde

unde vel pœnitens vel complex aliquod gravamen accipiat, cum ipsum peccatum & nomen complicis per inadvertentiam pœnitens expresserit, cadat sigillo unà cum peccato pœnitentis. Possit tamen pœnitentem nominare complicem, si nec apud alium Confessarium, nec aliter possit integre confiteri, docent *S. Th. opusc. 12. q. 6. S. Bonav. S. Anton. Suar. Vasq. Lugo d. 16. f. 7.* alique 20. gravissimi auctores apud *7. Sanch. d. 8. n. 9.* E contra oppositum tenent *Arm. Nav. Mel. Bann. Diana & alii*, quia conservatio famæ, ad quam complex jus habet, videtur excusare quidquid sit de hoc, rectè docent *Sot. Leon. Bann. Dian. Lug. Aversa q. 18. f. 7. & alii cum Mendo d. 10. q. 6.* si gravia damna timeantur à complice, & pœnitens non possit ea impedire, sed solus Confessarius, teneri Confessario manifestare complicem, (quod secundùm dicta n. 1144. expedit fieri extra confessionem) quia cum teneatur ea impedire, & aliud medium desit, ad hoc tenetur. Quòd si pœnitens sponte impedit per seipsum, & Confessarius prudentem habeat causam dubitandi, an id facturus sit, non potest cogere, ut manifestet complicem, attamen differre potest absolutionem, donec renunciet se fecisse, uti iidem AA. docent. Vide dicenda à n. 1958.

1753. §. 9. Si Confessarius sciat pœnitentem commisisse peccatum, quod tamen jam reticet, imò etiam negat, ordinariè absolvi non potest, nisi prudenter præsumi possit esse alteri confessus aut non apprehendisse esse mortale, *7. Sanch. d. 8. Diana p. 3. t. 4. R. 105. Illf. n. 127.*

1754. §. 10. Si incidat dubium, an prior Confessarius satis examinârit pœnitentem, præsumere fecit.

fecisse, nisi clarè deprehendas oppositum, quia est possessio pro priore Confessario, quòd officium suum bene fecerit, nec delicta præsumuntur, *Gob. n. 321.*

Quomodo specialiter examinari possint homines variaz ætatis & status, dicitur ad dub. seq. Quomodo autem practicè juvari possit pœnitens, ut integre confiteatur quoad numerum, dixi à n. 921. Catalogi peccatorum per ordinem Præceptorum Dei & Ecclesiæ videri possunt apud *Polancum* in Append. ad Director. & *Veron* in Man. Sodalitatis.

Q. 251. An Confessarius aliquando teneatur 1755.
docere vel de rebus aliquibus admonere pœnitentem. R. Teneri, uti patet ex officio Doctoris: hinc §. 1. Si pœnitens culpabiliter aliquid ignoret, id est, quod teneatur & possit scire, Confessarius debet eum docere, sive sit ignorantia juris sive facti, sive juris divini sive humani, quia tum est indispositus ob culpam istius ignorantiz, *Aversa* q. 16. f. 12. *Arr. d. 43. n. 14.* Inde autem colligitur, quòd ignorantia sit culpabilis, si ponens actionem in tali materia habeat remorsum conscientiz, ne peccet vel se periculo peccandi exponat, & tamen negligat inquirere aut se certificare

§. 2. Homines bene educati & frequenter 1756.
confitentes, prudenter supponuntur scire ea, quæ ad salutem sunt necessaria necessitate medii: ubi tamen esset prudens ratio dubitandi, teneretur Confessarius ante omnia docere illa, quæ ad fidem & spem pertinent, quia sine illis dolor non est supernaturalis, secundùm dicta l. 2. à n. 14. ubi à n. 30. dixi, quomodo quis practicè induci possit ad credendum: & à n. 118.
quo-

quomodo ad sperandum: & à n. 146. quomodo ad Deum super omnia amandum.

1757. §. 3. Confessarius non tenetur, per se loquendo, potius quàm quivis alius specialiter docere pœnitentem necessaria necessitate præcepti, suppositis enim illis, quæ ad valorem absolutionis prærequiruntur, videtur agere partes Doctoris, tantùm in illis, quæ ad peccata & ad obligationes inde secutas pertinent, *Lohm.* Nec tenetur pœnitentem adjuvare in aliis obligationibus implendis, aliàs teneretur cum illo ad restitutionem aut satisfactionem concurrere. Et ita etiam non tenetur Confessarius ipse accedere Superiorem ob casum reservatum pœnitentis, aut loco ipsius aliquem denunciare, si enim non possit pœnitens ipse, excusatur, si possit, hæc obligatio est personalis, *Tamb. De conf. l. 3. c. 9. n. 13.* Notat tamen *Suar.* Confessarium quandoque ad talia teneri ex charitate, si pœnitens ipse possit quidem absolutè, attamen magnam difficultatem habeat, & Confessarius possit facilè ac magis utiliter.

1758. §. 4. Si advertat pœnitentem putare aliquid, quod aliquando facit, esse peccatum, quod tamen peccatum non est; vel esse mortale, quod est veniale tantùm, debet dedocere errorem, ne ob conscientiam erroneam pergat sic peccare. Si pœnitens putet aliquid non esse peccatum, quod peccatum est, per se loquendo tenetur Confessarius monere: speciatim monendus est laborans ignorantia turpitudinis, quæ in mollitie reperitur, si eam committat, nam vix est ignorantia invincibilis; & quamvis esset, tamen prudenter judicari potest admonitionem profuturam, ubi è contrà ignari hujus malitiæ

malitiæ facillè alios seducunt; aut pessimum habitum induunt, quem postea difficillimè emendant. Etiam monendus est, qui sæpe jurat per Sacramenta vel per res sacras, quia plerique talia habent pro blasphemia & gravi in honore Dei ac rerum Sacrarum. *Dixi*, per se loquendo, nam licèt *Thyrus Gonzal. De opin. prob. diff. 14. c. ult. & Eliz. fufissimè L. 6. c. 20.* dicant semper esse admonendum, eò quòd non videatur dispositus ad absolutionem, nisi sit paratus implere omnem Dei legem, attamen *Suar. Vasq. Laym. Sanch. Côn. Castrop. tr. 23. p. 18. n. 7. Aversa q. 16. s. 12. Dian. p. 3. t. 4 R. 80. Gorm. p. 2. n. 363. aliique 48. gravissimi Authores, quos citatis locis refert Vindex Tabernæ ad prop. 13. pag. 39. & 80.* dicunt per accidens non fore obligationem admonendi, si ex admonitione timeatur gravius malum, uti si prævideatur ex infirmitate formaliter peccaturus, cùm nunc per invincibilem ignorantiam materialiter tantùm peccet, nam minus malum est millies peccari materialiter, quàm semel formaliter, inquit *Arr. n. 24.* Estque hæc sententia *S. Aug.* uti refertur *Cap. Si quis autem, De pœn. dist. 7.* *Si scirem tibi prodesse, non te admonerem, te non tererem:* atqui proderit, si non admoñeatur, quia ideo non peccabit formaliter: unde cùm pœnitens pro nunc sit rite dispositus ac paratus implere omnem Dei legem, quam cognoscit, necessitas nulla est, ut ei lex ista explicetur, quam prævideatur mutatâ voluntate transgressurus, hoc enim esset ponere illi scandalum.

Obji. 1. Pastores tenentur de talibus monere communitatem, quamvis prævideant aliquos ideo formaliter peccaturos, ergo & Confessa-

Tom. VI.

T t t

fessa-

fessarius. 2. Dissimulatio Confessarii est tacita approbatio, quia poenitentes persuadent sibi hoc esse rectum, quod à Confessario non reprehenditur. *Re. ad 1. n. conseq.* Pastor respicit communitatem, quam Deus absolutè vult instrui & cognoscere legem, maximè cum major pars communitatis speretur obtemperatura, & reliqui habituri sint exemplum ante oculos, quo confundantur & corrigantur. E contra Confessarius respicit tantum privatum hominem, cui tum magis obesse, & nulli prodesse admonitio. Imò notat *Rayn. in Heter. tom. 1. c. f. 1. p. 9. n. 12.* etiam Doctorem publicum vel concionatorem, qui tenetur generatim carperè vitia, posse aliquando ob scandalum pusillum publicam admonitionem differre in aliud tempus, quo futura est opportunior. *Ad 2. n. id* semper esse, sed loquor de circumstantia, in qua taciturnitas Confessarii nullo modo censetur esse approbatio mali sed mera physica permissio, qualem etiam Deus habet.

1759.

§. 5. Quamvis *Busenb. & alii*, quos secutus sum l. 3. p. 2. n. 1351. absolutè dicant Confessarium quò Doctorem teneri dicere veritatem poenitenti, si interroget, attamen limitant *Tann. Dicast. Svoz l. 2. n. 131* nisi veritas ejusque cognitio esset illi aut alteri gravitè obfutura, secundùm jam dicta, putant enim tum posse Confessarium dissimulare, atque si non audivisset aut oblitus esset respondere, vel etiam dicere, non esse opus illum jam scire hoc: & in re videntur consentire *Aversa supra Sanch. & Lugo apud Arr. n. 21.* in talibus enim circumstantiis dicere veritatem, esset gladium illi in manum porrigere, quo se vel alium sauciaret, saltem gravitè, quam

quàm facturus sit, si ignoret. In dubio autem, an profutura an obfutura sit admonitio, comparanda est utilitas dubia cum damno dubio, & quod præponderat, est eligendum, *Arr. n. 24. Tamb. c. 5. n. 9. aliique communiter.*

§. 6. Etiam debet Confessarius suggerere media pœnitenti, per quæ hoc vel illud peccatum emendet: speciatim monendus est, ut primò pugnet contra illud, quod est maximè scandalosum, periculosum aut radix aliorum. Remedia pro quibusvis peccatis practicè suggerunt *Arsd. Tom. 3. p. 5. c. 1. Stoz I. 1. p. 4. à n. 13. & l. 2. à n. 135. ubi optimè instruit, quomodo Confessarius excitare possit pœnitentem, partim per exempla partim per breves sententias. Videri etiam possunt Polanc. in Append. ad Direct. & Busæus in Panario, ubi suggerunt remedia contra peccata Capitalia: item Costerus in Libello Sodalitatis: Fornarius in directorio sub finem: Regn. De prudent. Confess. c. 19. Petrus Soto in methodo confessionis: Aliqua colligam post n. 1825. Francol. De discipl. pœnit. l. 3. c. 10. n. 12. meritò conqueritur de Confessariis, qui ex tædio vel timore humano pœnitentes, præsertim in dignitate constitutos, non admonent de gravitate peccati, nec de periculo animæ, neque increpant, suaviter quidem atten fortiter, ita liberè peccantes.*

§. 7. Si Confessarius advertat pœnitentem habere notitiam peccati alieni, ex quo imminet grave damnum alteri, uti, si sciat quosdam esse in periculis seductionum, quas sine suo incommodo impedire possit, monere debet, absolvi non posse, nisi velit congruo modo rem manifestare illis, ad quos spectat corrigere vel im-

pedire, charitas enim graviter obligat, ut tum peccata proximi impediatur. An autem & quomodo possit manifestare sine incommodo, judicabit prudens Confessarius. Vide dicta n. 1752. & dicenda n. 1958.

1762. Q. 252. An Confessarius semper teneatur, aut possit credere pœnitenti. B. §. 1. Confessarius non semper tenetur credere pœnitenti dicenti se habere dolorem & propositum, quia Innoc. XII. damnavit hanc 60. prop. Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturam Ecclesiæ, et si emendationis spes nulla appareat, nec neganda nec differenda absolutio, dummodo ore profiterat se dolere & proponere emendationem. Ratio est, quia quando multoties sefellit fidem, nihil emendavit, præscripta emendationis medicina non adhibuit, prudenter timeretur, ne id fiat ex defectu sinceri doloris aut firmi propositi, quia qui seridè & efficaciter proponit aliquid, quod moraliter implere potest, non solet ita facile, tam citò, tam sæpe deserere suum propositum, sed saltem per aliquod tempus in eo perseverat, & difficiliùs vel rariùs transgreditur, ergo. De consuetudinario plura dicentur à n. 1819.

1763. §. 2. Confessarius ordinariè potest & debet credere pœnitenti, S. Th. in supplem. q. 8. a. 5. ad 2. In foro confessionis creditur homini & pro se & contra se. Idem habet opusc. 12. q. 6. Quodl. 1. a. 2. Glossa in Cap. Significasti. 18 De homicidio, In pœnitentia cuilibet est credendum, quia non est verisimile, quòd aliquis sit immemor suæ salutis. Idem docent Nav. Delr. aliique communissimè cum 7. Sanch. d. 8. n. 1. Ratio jam est insinuata, quia nemo ita præsumitur salutis suæ esse immemor, ut ubi quærit remissionem culpæ, novam culpam

culpam admittat, quam admitteret, si exercitè percipiens se non sincerè dolere vel non firmè proponere, diceret se ita dolere & proponere: quod maximè tenere deberent illi, qui ubique inculcant charitatem, quæ omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Hinc S. Carolus Borrom. in Instruct. Pastor. p. 2. c. 17. ait, Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat posse se fidem primæ vel secundæ à pœnitente sibi promissioni factæ dare, quod scilicet occasionem auferet, poterit eum promissionis intuitu absolvere.

Q 253. An absolutio sacramentalis aliquando 1764
possit vel debeat differri. R. S. 1. Confessarius potest ex causa rationabili differre absolutionem, quamvis pœnitens videatur nunc esse dispositus. Bann. Suar. Lugo, Graff. Henriq. Sanch. Sayr. Sa. Aversa q. 16. l. 12. Carden. in 2. crisi d. 39. à n. 4. contra 7. Sanch. cujus sententiam Diana vocat improbabilem. Ratio est, quia hoc potest esse utile pœnitenti, tum ad incutiendum majorem horrorem peccati, tum ad magis probandam firmandamque ejus constantiam contra relapsus, tum ad concipiendum interea meliorem dolorem & solito firmiter propositum, tum denique ad attinendum illum, ut mediis emendandi sibi suggestis diligentius utatur: & hoc facit Confessarius quæ Medicus, sicuti enim illi potest imponere media præservativa, quæ judicat esse oportuniore, aut præexigere impletionem alicujus satisfactionis, ita etiam dilationem absolutionis ad octo vel etiam plures dies: sicuti enim Ecclesia reservans aliqua peccata vult pœnitentem quamvis dispositum non absolvi ab unoquoque, ita meritò non absolvitur, quamvis dispositus, si Confessarius judi-

cer ei melius esse non absolvi: Ego sanè dicere possum, inquit Arr. d. 38. n. 40. me aliquoties cum aliquibus juvenibus hoc remedio usum, & feliciter mihi illud successisse. Nec obstat 1. quòd pœnitens dispositus habeat jus ad absolutionem, nam non ideo habet jus ad absolutionem suam statim accipiendam, sicut nec catechumenus ad Baptismum statim accipiendū, sed tum, quando judicio Confessarii maximè ipsi expediret. Nec 2. quòd interea careat gratiâ & Communionem, per quam acquireret vires ad emendanda peccata, nam ista suppleantur per alias utilitates, & postea melius dispositus majores accipiet gratias. Est tamen cavendum, ne tali negetur absolutio, quando exponeretur periculo moriendi absque illa, aut quando sine nota non posset omittere Communionem, aut si propterea privaretur Indulgentiis, quas alio tempore lucrari non posset.

1765. §. 2. Confessarius tenetur aliquando differre absolutionem, tum nempe, quando advertit, vel se non habere potestatem absolvendi à reservatis, quæ pœnitens affert, vel pœnitentem non esse satis dispositum, uti 1. si non sit instructus in illis, quæ scire debet, nam Innoc. XI. damnavit hanc 64. propositionem, *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei.* 2. Si prudenter dubitetur de dolore vel proposito, uti n. 1762. dictum est, nec necessitas exigat nunc absolvi: unde si consuetudinarius veniat semper cum eisdem peccatis, aut si neglexerit omnia media sibi præscripta, neque nunc det specialia signa pœnitentiæ vel sperandæ emendationis, absolvi non potest: uti nec tum, si sæpe consteatur, & tamen nihil emen-

emendat, cum facile posset, est enim moraliter impossibile, inquit *A. Perez* d. 3. e. 4. n. 64. hominem sæpe confiteri cum vero dolore & serio proposito, simulque semper relabi, quando facilis est emendatio. Alium casum, quo differenda absolutio, dabo n. 1809.

§. 3. Quamvis olim publicis peccatoribus pro foro externo, & à pœnis ecclesiasticis, ordinariè dilata fit absolutio usque ad finem pœnitentiæ peractæ, tamen in foro interno à culpis statim, vel paulò post absolvebantur, ut ostendit *Francol.* in *Cler Rom.* p. 1. d. 11. à n. 11. Hinc *Catech. Rom. de Sacram. Pœn.* c. 11. ait, *Si audit à Confessione judicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Et causam addit, quia *Sacerdoti maxime verendum, ne semel dimissi amplius non redeant.* Hinc notant *Laym. Castrop. Stoz* l. 2. n. 107. si pœnitens bonâ fide accesserit & edixerit peccata, Confessarius autem advertat esse indispositum, teneri, quantum potest, disponere, quia causa iudicii Sacramentalis cœpta est, ergo si, quando commodè potest, non perficiatur, infertur grave onus pœnitenti, & non levis injuria Sacramento.

Huic communi doctrinæ contradicunt Rigoristæ, inter quos *Opstraedt* De conversione peccatoris q. 2. dicit peccatores tardè per 4. gradus esse perducendos ad veram pœnitentiam secundum praxin antiquæ Ecclesiæ, in qua erat multo tempore status *flentium*, qui non ingrediebantur sed ad fores templi plorabant. Deinde *audientium*, qui post auditum verbum Dei excludiebantur templo. Postmodum *substratorum*, qui ad certum locum templi rejiciebantur,

bantur, ut eis manus imponeret Episcopus, tumque excludebantur templo. Denique consistentium, qui ad certum locum templi reiecti manebant usque ad finem, sed ad certum tempus abstinebant Eucharistiâ: sic, inquit, duci debet peccator, quamvis enim deserit illa exterior disciplina Ecclesiæ, interior tamen spiritus manere debet. Idem fusè urget q. 3. & c. n. addit absolutionem etiam ad plures annos esse quandoque differendam, quamvis advertatur adesse amorem prædominantem, uti notat c. 9. §. 3. Simili modo suos Curatos instruunt Jansenistæ: & pro hac praxi adducunt varia argumenta, nam,

1. *S. Ambrosius l. 2. De pœn. c. 9. ait, Nemo nulli ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddat Communionem velint, hi non tam se solvere captum quam Sacerdotem ligare suam enim conscientiam non exuunt, & Sacerdotis induunt, cui præceptum est, nolite dare Sanctum canibus. R. Non improbat praxim mox absolvendi, si pœnitens judicetur dispositus, neque enim dispositus appellatur canis imò l. 4. De Sacram. c. ult. vult frequenter recurri ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ, sic enim habet, Si quotiescunque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, ut semper mihi peccata dimittantur: qui semper pecco, semper debeo habere medicinam.*

2. *S. Carol. Borrom. in Instr. past. p. 2. c. 15. ait, Est præterea consultum absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, qui tametsi dicant ac polliceantur, quòd se eximent peccato, tamen Confessario probabilem faciunt metum, ne contrarium contingat. R. Cùm dicat esse consultum, non dicit*

dicit fieri debere sed posse, ubi ita videtur utile pœnitenti, & hoc etiam dixi n. 1764. Quòd autem adversariis non faveat S. Carol. ostendit Alex. à S. Theresia in tempestate novissima art. 19. & 20. qui art. 22. explicat ad longum reliquos textus, qui contrarii videntur.

3. Synodus Gebennensis p. 4. tit. 9. c. 5. ait, *Varii presbyteri se faciles exhibent in danda peccatorum remissa, modò peccatores spondeant emendationem & elongationem à peccandi occasione proxima . . . diligenter inquirendum est, num idem non sæpius promiserint.* Et addit, quòd per facilitatem absolvendi pereat tum presbyterorum tum pœnitentium multitudo infinita. S. Tho. De villa nova Concione in feria, 6. post Dominicam 4. quadrag. ait *Vadat & concubinam è domo pellat, pecuniam alienam restituat &c. & tunc ad Confessarium redeat & absolvatur: hic rectus est ordo, hunc ordinem ne transgrediaris.* Simili modo loquitur Institutio Christiana Moguntinensis de satisfactione §. 1. &c. Synodus loquitur de iis, qui sunt in proxima occasione peccandi, nec volunt deferere, quos etiam nos dicimus non esse absolvendos. S. Tho. etiam vult non absolvendos, si prudenter præsumi non possit, quòd serió & efficaciter proponant suas illas obligationes adimplere. Quòd si pœnitens antehac fefellerit, neque nunc appareat speciale motivum credendi, quòd moraliter certò sit post hanc vicem adimpleturus, etiam nos dicimus non esse absolvendum.

4. Bellarm. Concione 8. in Domin. 4. Adventus ait, *Si verè cum Deo in gratiam redire desideratis, debetis primùm diu & multùm in amaritudine animæ peccata præterita recogitare: Deinde ea lar-*

gis & diuturnis imbris lachrymarum abluere &c.
 Nec enim, inquit, esset hodie tanta facilitas peccan-
 di, si non etiam tanta facilitas absolvendi. Ibidem
 Conc. 9. sic exclamat. Quam multi veniunt omitti
 peccatis, in quæ jam millies ceciderunt! & veniunt
 pridie vel ipso die summæ celebritatis, & statim volumus
 expediri, quasi hoc negotium esset ludus puerorum:
 nonne hi Deum non placare sed irridere voluisse viden-
 tur? R. Non negamus utile esse diu & multum
 se ad veram pœnitentiam præparare, sed dici-
 mus non semper negandam esse absolutionem
 dispositis, quamvis se intra breve tempus dis-
 posuerint. Item agnoscimus Confessarios
 quandoque esse nimis faciles, sed dicimus Jan-
 senistas esse nimis difficiles: medium est tenen-
 dum, ut nec indulgentia palpet, nec rigor de-
 terreat. Multa quidem exempla nimix indul-
 gentiæ refert Pædagogus Christianus Tom. 1.
 p. 2. c. 14. §. 2. & Avrugle serm. 25. pro Dom. 4.
 post pascha, sed Alexan. à S. Theresia art. 19.
 24. 26. affert non pauciora luctuosa exempla
 dilatæ absolutionis. Similia habet Harts, Pastor
 in Ranst, in disq. Theol. De sigillo n. 146. &
 191. Leander à Murcia in Disq. l. 2. d. 1. R. 14. n.
 3. appellat ad suam & aliorum experientiam,
 contestans hanc ordinariam dilationem abso-
 lutionis non esse remedium, sed medium, quo
 pœnitens in ruinam adigatur, vel odiosa ei
 reddatur Confessio. In dispensandis Dei donis,
 inquit S. Leo Epist. 91. non debemus esse difficiles,
 nec accusantium se lachrymas gemitusque negligere,
 cum ipsam pœnitendi affectionem ex Dei credamus
 inspiratione conceptam.

1767.

5. Opstraedt q. 2. sic argumentatur: Conver-
 sio peccatoris est mutatio cordis ab amore præ-
 domi-

dominante creaturæ ad amorem prædomi-
nantem Dei , atqui hoc non potest tam citò fie-
ri. Q. 3. c. 7. dicit tum prius esse veram conver-
sionem , quando aliquis per facta contraria re-
tractavit priora crimina : neque credi debet
pœnitentibus , inquit §. 3. quamvis se seriò do-
iere dicant, quia non nòrunt statum animæ suæ,
neque discernunt motus proprios , quia sæpe
puniuntur cæcitate à Deo. Addit c. 8. §. 1. non
ideo judicari debere aliquem esse capacem ab-
solutionis , quòd jam abstineat à peccatis , quia
potest abstinere ab eis ex puro timore gehen-
næ , aut spe commodi temporalis , sine amore
prædominante Dei , tum autem non est suffi-
ciens dispositio ad absolutionem , ergo. B.
Conversio *Magdalene* , *Zachæi* , *Latronis* in
cruce , aliorumque infinitorum citò facta est :
Filius prodigus ad se reversus citò indutus est
stolâ primâ. Si dicas verbis S. Bernardi , hæc esse
non tam exempla quàm miracula : *Contrà est* ,
quia ista priora sunt exempla , quibus similia
quotidie fiunt. Quàm autem verbis illis S. Ber-
nardi infideliter abutantur Jansenistæ in hac
materia , de qua non loquitur S. Bernardus , of-
tendit Libellus dictus *praxis solida* à n. 131. De-
inde Ecclesia vetus & nova habuit habetque
praxin mox absolvendi, uti dictum est, n. 1230.
ergo Ecclesia judicat conversionem non fieri
ita tardè. Idem tenuerunt plurimi SS. PP. apud
Fierlandt in *Concord.* trium v. c. 5. & apud *Alex.*
à *S. Theresia* art. 11. inter quos *S. Cyprianus* c. 7.
De cœna Domini , *S. Ambr.* apud *Baronium*
Tom. 4. ad annum 375. *S. August.* in psalmum
63. ait, *Nunquid consilii corrigendi & mutandæ vitæ
malæ in bonam non est locus , non est tempus ? nonne*

si vis, hodie fit? nonne si vis, modò fit? Ecce enim loquor, muta cor, & factum est. L. 2. contra Crescon. c. 9. ait, Sive ad bonum sive ad malum parvo momento animus commutatur. Similiter loquitur S. Chrysoft. Hom. de B Philogonio, & Hom. 27. in c. 9. Genesis. Quòd autem Deus peccatores promptè in gratiam recipiat, clarè ex scripturis & PP. ostendit Alex. à S. Theresia art. 12. & art. 21. demonstrat idem docuisse S. Francis. Salesium: unde sic formari potest argumentum: Ad veram conversionem non requiritur nisi dolor de Deo offenso & propositum non peccandi de cætero, sed hæc citò habere possumus, ergo. Prob. min. quia gratia Dei non deest, qui ultro offert & ad pœnitentiam invitatur. Deinde habemus infinita motiva eliciendi talem dolorem & propositum, ergo. Rationes Opstrædt non urgent, nam ad hoc, quod dicit de amore prædominante & timore gehennæ, responsum est, quando de attritione: Prudenter autem præsumi non potest, quòd quis ex metu purè naturali diu absteineat à peccatis occultis & internis. Præterea ad judicandum, quòd vera sit conversio, non requiritur retractatio per facta contraria, uti constat ex dictis n. 1732. Et pœnitentes oppositum in se experiuntur, qui omnes non sunt excecati à Deo, sed sæpe valde illuminantur, quando ad pœnitentiam accedunt. Neque ullus est Confessarius, qui sæpe non advertat pœnitentem, dum primò confitetur, sic esse dispositum, ut seriò doleat & proponat. Et emendatio subsequens probat fuisse verum dolorem & propositum: ex eo autem, quòd fortè sequatur relapsus, concludi non potest defuisse verum dolorem vel propositum, uti dixi à n. 1729.

6. Quamvis certus sit Confessarius pœnitentem habere dolorem & propositum, tamen dicunt Jansenistæ differendam esse absolutionem, ut dilatione percussus magis absterreatur & meliùs se disponat. R. Dixi n. 1764. aliquando esse hoc utile, sed non est semper: finis enim hujus dilationis erit, ne pœnitens relabatur, atqui ad hoc plùs sæpe juvat absolutio, uti expressè docet S. Th. in suppl. q. 25. art. 1. ad 4. tum ob auxilia gratiæ, quæ confert Sacramentum, & quibus potest meliùs muniri absolutus: tum quia pia exercitia ab efficacitate Sacramenti habebunt majorem vim, eruntque Deo gratiora & efficaciora, utpote facta ab amico Dei, & ex Christi institutione inerit eis major vis satisfactoria: tum etiam quia spes est usurum ferventiùs mediis præscriptis, nam dilatio multos offendit, qui non redeunt, sed redduntur obdurati. Denique ut recognoscamus, inquit *Harts* n. 146. quis ejusmodi rigoris sit fructus, hanc mihi pastor doctus & S. Caroli non mediocris discipulus retulit historiam: Cùm, inquit, casu obviarem rustico parochiæ N. inter colloquia interrogavi, quomodo valet Pastor vester, & quomodo se gerit in Confessionali? respondit rusticus, tempus paschale habet usque ad ultra Pentecosten: diebus paschalibus non habet communicantes sibi confessos quatuordecim: ego tamen primâ vice obtinui absolutionem, verùm oportet, ut scias diabolicè mentiri, si cupias absolvi. Rectè sic concludit *Carolus ab Assumpt.* in pentalogo diaphorico c. 7. Scimus aliquos, qui dilatione absolutionis à reincidentia & peccandi consuetudine liberari suère: scimus alios, qui dilatione absolutionis à

pœ-

pœnitentia totaliter recesserunt : unusquisque secundum lumen sibi datum , Pœnitentiæ administret Sacramentum. S. Aug. & S. Th. 3. p. q. 80 a. 10 ad 3. ajunt, faciat unusquisque, quod secundum fidem suam pie credit esse faciendum : sed ut rectè fiat, precibus assiduis est à Deo impetrandum.

1769. Q. 254. An & quando possit aut debeat Confessarius pœnitentem absolvere sub conditione. R. Dixi l. 6. p. 1. à n. 78. an licitum sit conditionem, & qualem apponere formæ Sacramenti, quæ hic recoli debent. Ibidem n. 83. dixi, an sufficiat conditionem si apponatur, mente retineri. Hic adde seqq.

§. 1. Absolutio regulariter danda est absolute, ut colligitur ex dictis c. 6. p. 1. à nu. 128. ita quidem, ut Confessarius ordinariè absque justa causa sub conditione absolvens, secundum Castrop. & Stoz l. 2. n. 85. peccet mortaliter. Neque semper est justa causa, quia vel judicium Confessarii de dispositione pœnitentis est moraliter certum, vel probabile, vel dubium : Si certum, danda est absolute : si probabile vel dubium, communiter judicandum est in favorem pœnitentis, & resolvendum, quòd absolute sit danda, quia etiam in his dubiis melior est conditio possidentis, pœnitens autem factâ confessione acquisivit jus ad absolutionem, ergo illo privari non debet per subortum qualecumque dubium de dispositione. Si tamen Confessarius nequeat se resolvere sed pergat dubitare, si causa sit, cur absolvat, absolvere tantùm potest sub conditione, Sporer nu. 622. & alii.

1770. §. 2. Sub conditione danda est absolutio, quandoque est necessitas vel obligatio illius

lius dandæ, & periculum faciendi Sacramen-
 tum nullum, si detur absolutè: tales autem ca-
 sus sunt varii, uti norant *Dicast.* d. 5. num. 81. &
Gormaz p. 2. n. 220. uti 1. si dubites, an pœni-
 tens jam confessus habeat usum rationis suffi-
 cientem ad peccandum. 2. Si dubites, an per
 confessionem data sit materia sufficiens abso-
 lutionis: tum tamen melius est petere certum
 peccatum ex priori vita. 3. Si pœnitens non
 potuerit vel noluerit fateri alia peccata præ-
 terquam dubia. 4. Si dubites de dispositione
 sufficiente pœnitentis jam confessi, v. g. an sin-
 cerum dolorem vel propositum efficax habeat,
 an integre sit confessus, eò quòd neget mortale,
 quod probabiliter putas eum commisisse. 5.
 Si dubites, an antea formam bene expresseris,
 secundum dicta l. 6. p. 1. à n. 123. 6. Si dubites,
 an pœnitens, qui confessus est, adhuc vivat. 7.
 Si moribundus sit absolvendus, qui nunc nulla
 possit dare signa doloris, uti dictum est à num.
 1156. Ratio horum omnium est, quia in ultimis
 duobus casibus exigit charitas, ut optimo mo-
 do consulatur saluti proximi: in prioribus au-
 tem, habet præterea pœnitens jus aliquod per
 confessionem acquisitum ad absolutionem,
 estque in possessione illius juris, quamdiu non
 probatur esse incapax vel indignus, ergo talis
 absolutio debet dari, qualis dari potest sine ir-
 reverentia Sacramenti, quæ salvatur, si detur
 conditionata, ergo. Rectè tamen addunt om-
 nes, ut absolvere possis sub conditione de-
 bere esse prudens dubium circa illa, quod etiam
 dixi l. 6. p. 1. à n. 129.

§. 3. Si pœnitens afferat sola dubia venialia, 1771,
 neque sit prudens timor de mortali, *Sporer* nu.

56. putat nequidem sub conditione absolventur, alioqui fore irreverentiam, cum nulla sit necessitas, nam si doleat de illis venialibus, remittentur per hunc dolorem & benedictionem Sacerdotis: si non doleat, malè daretur absolutio: Neque videtur pœnitens hinc habere jus ad absolutionem, eò quòd non det materiam certam aut necessariam. Alii tamen concedunt absolutionem sub conditione, uti dicitur n. 1797. Quòd si lucrari deberet Indulgentias, rectè absolvitur sub conditione, ne forte illis privetur, cum probabile sit confessionem requiri inter opera pro Indulgentiis, uti dictum est n. 1414. De absolutione puerorum dicam n. 1797. De absolutione rudium, à n. 1808.

1772. Q. 255. Quid dicendum sit de illis Confessariis, qui cogunt pœnitentes, ut sibi tantum confiteantur. De illis rectè dicit Rayn. in Heter. Tom. 16. c. 1. pu. 9. n. 35. Ad invidiam, perinde ac sponsi, concupiscunt: quas semel rexerunt animas, & ut apud alios peccata exonerent, graviter ferunt ac videntur insanire, quæ est indignissima, ut quàm mitissime dicam, agendivatio. J. Sanch. d. 29. n. 4. ait, Summi Confessariorum non pauci tyrannicè in hoc sibi usurpantes libertatem à Christo animabus exhibitam. Meritò Regula 20. Sacerdotum in Societate JESU dicit, Si quis uni confiteri solitus, ab eodem alium Confessarium adeundi facultatem petierit, vel eam petit à aliè, id sibi gratum esse Confessarius benignè ostendat. Et monent AA. communiter cum Bossueti d. 7. l. 7. n. 172. Confessarios non debere in arctare pœnitentes, quia quamvis sit valde expediens semper uni confiteri, tamen relinquenda est libertas, ne detur occasio sacrilegiis, cum infirmos pœnitentes sæpe pudeat aliquid faten-

apud ordinarium , ne innocentia nomen perdant : ideoque etiam *Trid. sess. 25. De Regular. c. 10.* statuit , ut Monialibus , præter ordinarium Confessarium , bis aut ter in anno concedatur extraordinarius, quo expedit eas uti , secundum dicta n. 1534.

Q. 256. An & quomodo Confessarius teneatur 1773.
corrigere errores & supplere defectus in administratione Sacramenti Pœnitentiæ commissos. *R.* Cùm Confessarius gerat vices Christi, tenetur procurare tum valorem & integritatem Sacramenti, tum etiam utilitatem pœnitentis : possunt autem multi errores vel defectus intervenisse, & debent diversimodè corrigi vel suppleri, uti jam declarabitur :

§. 1. Si quis audièrit confessiones, & postea 1774.
resciat se non fuisse validè baptizatum vel ordinatum, tenetur, si potest, procurare, ut pœnitentes mortalia eadem confiteantur habenti potestatem : Si autem tantùm dubitet de valore sui Baptismi vel Ordinationis , non tenetur cum gravi incommodo hoc procurare, sed satis est, quòd sciat suum pœnitentem ab eo tempore confessum esse vel confessurum alteri, sic enim etiam à prioribus peccatis indirectè absolvetur, *Gob. in Exp. tr. 2. n. 439.* Quòd si invalidè absolvisset, etiam existens verus Sacerdos, ita ut absolutio nequidem in veniale pœnitentis caderet, & probabiliter putares pœnitentem non ampliùs confessurum, tenereris errorem corrigere , alioquin exponeres pœnitentem periculo damnationis.

§. 2. Si post aliquot horas recorderis te non 1775.
rectè absolvisse, & iterum occurras pœnitenti, dic te velle eum absolvere : Imò non videtur
Tom. VI. Vu u abso-

absolutè necessarium, ut hoc illi dicas, qui
 tamdiu censetur retinere voluntatem habende
 absolutionis, quamdiu eam non accepit, *Civ.*
Lug. Arr. d. 44. num. 8. Aversa q. 16. f. 13. contra
Suar. Vasq. Fill. Hinc Gob. & Spor. n. 616. laudat
 Sacerdotem illum, qui memor non datz abso-
 lutionis de peccato dubio, quod mulier ei post
 confessionem proposuerat, cum Communio-
 nem peteret, priùs eam submissè absolvit: *Imo*
Stoz l. 2. n. 175. putat posse tacere & absolvere
 occurrentem etiam post aliquot dies, quamdiu
 confessio & absolutio illa censetur adhuc face-
 re unum totum morale: Quòd si rationabiliter
 timeretur, ne pœnitens interea in mortale esset
 lapsus, moneri deberet petitâ veniâ, vel expe-
 ctari, dum iterum veniret ad confessionem.

1776. §. 3. Improbabile non est, quod docent
Nugn Suar. Fill. Turr. Hurt. Merat. Merc. Laym. l.
§. t. 6. c. 14. n. 15. Lohn. Arsd. Confessarium posse
 etiam extra confessionem non petitâ veniâ
 imò etiam reuente pœnitente loqui & monere
 eum de defectu commisso in confessione, et
 enim locutio videtur spectare ad perficiendum
 Sacramentum, quod inceptum est & nondum
 integre completum. Et hoc quidem rectè affir-
 mant *Arr. n. 12. Stoz n. 182. Si Confessarius vel*
 invalidè vel omnino non absolverit, dicitur
 enim pœnitenti ipsi, quòd non absolverit, non
 est manifestare delictum: Aliud est, si diceret al-
 teri, tum enim ingeneraretur opinio indisposi-
 tionis in pœnitente & peccati gravis. Si tamen
 validam absolutionem dederit, *Valent. Bonac.*
Lug. Diana, Regis Aversa q. 18. f. 6. Ills. n. 250. Stoz
n. 194. longè probabiliùs putant non licere, nisi
 petitâ & obtentâ veniâ, loqui de illis, quæ ca-
 dunt

dunt sub sigillum , quia Sacramentum jam completum est.

§. 4. Si pœnitens non rectè à te absolutus 1777.
rebeat ad confessionem apud te , & adhuc ut-
cunque sis memor peccatorum, dic ei , nonne
doles & rursus te accusas de omnibus , quæ
unquam mihi confessus es ? Si affirmet,absolve
tacito tuo priore defectu , non enim teneris te
confundere,cùm nullum damnum oriatur pœ-
nitenti,& confessio per talem repetitionem fiat
sacramentalis , si forrè antea talis non fuisset,
Lugo,Tamb.De conf.l.3.c.2. Gob.n. 441.

§. 5. Si ante absolutionem recorderis te non 1778.
scitis interrogasse speciem vel numerum , tene-
ris adhuc facere : Si post absolutionem , dum
pœnitens adhuc flectit,quid tibi faciendum sit,
pendet ab illa quæstione , an liceat de rebus in
confessione auditis loqui cum pœnitente ,
quamdiu adhuc flectit,de qua dicam n. 1980.

§. 6. Si bonâ fide positivè deobligasti pœni- 1779.
nitentem à confessione integra specierum vel
numeri,aut si pœnitens putavit se non obliga-
ri aliud dicere,quia tu bonâ fide siluisti, regula-
riter ad nihil te obligat *Fill.rarò Lugo & Aversa,*
tunc scilicet , quando non esset grave incom-
modum,quod communiter fore putat *Tamb. c.*
8.nu. 3. cùm saltem adfit rubor in retractando
vel monendo : & idem dicunt Suar. & Arr. nu.
23. licet peccasses omittendo monitionem ,
dummodo positivè non dixeris,non esse obli-
gationem talia confitendi : quòd si dixisses,pu-
tant posse etiam extra confessionem dedoceri
illum errorem , in genere dicendo, si tale pec-
catum committatur , esse hoc vel illo modo
confitendum : sed melius est peti veniam lo-
quendi

quendi extra confessionem, aut faciendum est in confessione, si redeat.

1780. §. 7. Si bonâ fide & absque culpa deobligasti pœnitentem à restitutione, quando eam tenebatur, vel obligasti, quando non tenebatur, per se loquendo non teneris compensare re damna causata, uti dictum est l. 3. p. 2. n. 18. attamen cognito errore ex justitia teneris ammonere pœnitentem, secundum dicta ibidem n. 353. E. contrâ si ex ignorantia vincibili vel malitia positivè deobligasti pœnitentem à restitutione, vel obligasti, cum non teneretur, teneris ipse restituere tertio aut compensare pœnitenti, nisi consilium illud tuum revoces apud pœnitentem, uti habet communis cum *Busen.* supra, *Arr.* à n. 15. *Avers.* §. *At verò.* *Carden.* in 2. crisi d. 23. n. 141. Et in eo casu, quo alius Confessarius tenetur restituere, etiam tu teneris quamvis sis Religiosus, si pecuniam habeas, aut habere possis, quod restituas, sine notabili infamia vel incommodo: poteris autem habere, si à Superiore vel alio petas in genere usum necessarium & pium, aut si priùs voveris restituere sub conditione obtinendæ veniæ, postea dicas te ex voto vel pietate velle dare alicui. Ratio autem est, quia fuisti causa efficiens & injusta damni, ergo teneris compensare, vel tertio in defectu pœnitentis, vel pœnitenti ipsi in defectu tertii.

1781. §. 8. Si non positivè deobligasti à restitutione, attamen ex ignorantia vincibili vel culpa gravi purè tacendo neglexisti monere, ideo pœnitens non restituat, *Gabr. Silv. Molin.* *Laym. Nav.* aliique multi cum *Moya* t. 3. d. 7. q. 4. putant te adhuc teneri restituere, & confen-

tit *Less.* l. 2. c. 13. n. 77. si sis Parochus, quia ex officio tenebaris admonere, & sic tacendo æquivalenter dicebas non teneri restituere: quod maximè valet, si studiosè ideo tacueris, ne pœnitens obligationem suam sciret & restitueret, quia in hoc casu alter habebat jus, ne per talem dolum fraudaretur. De cætero si non ideo tacueris, attamen ex ignorantia vincibili & cum culpa gravi, docent *Suar. Valent. Az. Sa. Sanch. Fill. Rebell. Cõn. Mald. Bonac. Arr. n. 16. Avers. §. Rectè. Busenb. relatus l. 3. p. 2. n. 20. Diana, Lugo* alique plures apud *Moyam* te non teneri restituere, quia ex justitia erga tertium non tenebaris admonere aut positivè impedire ejus damnum, sed ad summum ex charitate, læsio autem solius charitatis non inducit obligationem restituendi: *Mendo d. 6. q. 6.* meritò dicit utramque sententiam esse probabilem, posterior tamen, uti communior est, ita etiam videtur probabilior.

§. 9. Si temerè, vel non præmissâ pro inve- 1782.
niendo domino sufficiente diligentia dixeris rem dari posse pauperibus, si pœnitens dederit, nihilominus adhuc tenebitur domino, uti dixi l. 3. p. 2. n. 97. & iterum à n. 420. In defectu autem pœnitentis tu teneberis, secundum dicta hic n. 1780.

§. 10. Si dixisti Matrimonium esse validum, 1783.
cum esset invalidum, votum esse invalidum, cum esset validum &c. corrige saltem per alium, si nequeas per teipsum, talia enim de se non sunt materia sigilli, nisi fortè manifestata sint ob peccatum explicandum: ideoque revelari possunt, nisi constet pœnitentē nolle, *Lohner.*

§. 11. Si alicui nimis gravem pœnitentiam 1784.

imposuisti, quam prævides omittendam cum periculo peccati gravis, non potes ei minorem imponere, nisi petitâ veniâ loquendi, alioquin violas sigillum.

1785. §. 12. Rectè docent *Suar. Vasq. Lugo d. 2. à n. 57. Confessarium*, licèt culpabiliter commiserit errorem vel defectum, non teneri, per se loquendo, ad ejusmodi admonitionem pro corrigendo, quando timetur scandalum aut detrimentum grave proprium vel alienum; item si sequeretur gravis offensio poenitentis, uti habent *Con Bonac. Spor. n. 610. imò Aversa & Burgh. cent. 2. cas. 60.* putant ob solam confusionem & infamiam apud poenitentem subeundam excusari Confessarium, dummodo probabiliter putet poenitentem adhuc semel rite confessurum, uti n. 1774. insinuatum est.

1786.

D U B I U M VI.

Quæ scientia & prudentia requiratur in Confessario.

RESP. I. Ut Sacerdos rite absolvat, debet, quantum moraliter fieri potest, omnia peccata poenitentis intelligere, quia alioquin frustra teneretur recensere. Unde resolves, I. Peccat, qui absolvit eum, cujus peccata per negligentiam non satis intellexit; quia fert sententiâ incognitâ causâ: Validam nihominus esse absolutionem. sive propter somnum, &c. ut dictum suprâ c. 1. dub. 3. a. 4. sive propter cantum, vel linguam impeditam poenitentis, (sine hujus tamen culpa) aliqua non intellexerit, docet *Dia. p. 3. t. 4. R. 109. & p. 4. t. 4. R.*